SPÓŁDZIELCA

ORGAN DLA SPÓŁDZIELNI W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Prenumerata kwartalna zł 7.50 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazuje się 10 i 25 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wysoki i 21 mm szeroki 60 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpalta tekstowa 1 mm wys. i 80 szerok. zł 8.80. Zniżone ceny ogłoszeń według Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Krakau, Glatzer Str. 48.

Telefon Nr. 116-79 i 116-80. Redakcja: 132-84 i 132-85.

Nr 11 | **10 czerwca 1943 r.** | **Rok III**

Umowa sprzedaży

Kodeks zobowiązań stanowi (art. 294), że przez umowę sprzedaży, sprzedawca zobowiązuje się przenieść własność rzeczy lub inne prawo majątkowe na kupującego, który zobowiązuje się zapłacić określoną cenę. Sprzedaż jest handlowa, jeżeli ma za przedmiot rzeczy ruchome lub papiery wartościowe i jest czynnością handlową (art. 542 k. h.).

Forma zawarcia umowy sprzedaży jest dowolna (wyjątek co do sprzedaży nieruchomości). Jednakże przy zakupnie towarów, które dopiero w przyszłości mają być dostarczone albo w przyszłości zapłacone, należy zawsze spisać umowę we formie wzajemnej wymiany listów. W umowie takiej należy poza dokładnym oznaczeniem stron umowę zawierających, tudzież oznaczeniem ilości i jakości towaru, oraz dokładnym oznaczeniem ceny kupna, podać czy niebezpieczeństwo transportu towaru ponosi sprzedawca czy też kupujący, względnie w której chwili niebezpieczeństwo to na kupującego przechodzi. W braku bowiem takiego postanowienia niebezpieczeństwo przechodzi na kupującego w chwili wydania towaru kupującemu w miejscu wykonania umowy. Jako miejsce wykonania umowy ustała się, w braku odmiennej umowy, siedzibę przedsiębiorstwa sprzedawcy. Jeżeli towar ma być przesłany kupującemu uważa się go za wydany kupującemu w chwili, gdy sprzedawca odda go w miejscu wykonania umowy, celem dostarczenia na miejsce przeznaczenia, osobie lub zakładowi zawodowo trudniącym się przewozem towarów (art. 301 k. z.), a więc np. kolei, przedsiębiorstwu przewozowemu i t. p., przy czym sprzedawca winien z należytą starannością dokonać wyboru osoby lub zakładu, którym poleca przesłanie rzeczy.

W braku odmiennej umowy koszty wydania, w szczególności zmierzenia, zważenia i opakowania, ponosi sprzedawca, koszty zaś odbioru i przesłania ponosi kupujący, natomiast wszelkie inne koszty, związane ze sprzedażą jak np. koszty sporządzenia dokumentu co do umowy sprzedaży, należytości skarbowe i t. p., ponoszą obie strony po połowie (art. 303 k. z.).

W wypadku sprzedaży handlowej, jeżeli strony się umówiły lub z okoliczności wynika, że świadczenie miało być spełnione niezawodnie w ściśle oznaczonym terminie, a nie zostało na czas spełnione, prawo handlowe stanowi, że strona, na której rzecz miało nastąpić świadczenie, od umowy odstępuje. Sam wpływ terminu powoduje zatem odstąpienie od umowy, chyba że bezzwłocznie po upływie terminu strona, na której rzecz miało nastąpić świadczenie oświadczy stronie przeciwnej, będącej w zwłoce, że obstaje przy wykonaniu umowy. Przepis ten (art. 551 k. h.) dotyczy tylko sprzedaży handlowej o terminie ścisłym. W wypadku gdy spełnienie świadczenia nie ma nastąpić w terminie ściśle określonym, i gdy jedna ze stron dopuści się zwłoki w wykonaniu zobowiązania, druga strona może, według swego wyboru, albo dochodzić wykonania zobowiązania i odszkodowania za zwłokę, albo wyznaczyć drugiej stronie odpowiedni termin do wykonania z zastrzeżeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego dodatkowego terminu od umowy odstępuje (art. 250 § 1 k. z.). Jeżeli wartość przedmiotu umowy przenosi 1000 złotych, wyznaczenie terminu do wykonania zobowiązania z zagrożeniem odstąpienia, winno nastąpić natychmiast (art. 250 — § 3 k. z.), co jednak nie odnosi się do przypadku, gdy sprzedaż jest handlową dla obu stron (art. 528 — § 1 k. h.).

Kodeks zobowiązań (art. 251 — k. z.) stanowi, że w razie gdy strony zastrzegły sobie w umowie prawo odstąpienia od niej na wypadek niewykonania zobowiązania, strona uprawniona, w razie zwłoki drugiej strony (a więc gdy np. sprzedawca towaru w umówionym czasie nie dostarczy towaru) może bez wyznaczenia dodatkowego terminu oświadczyć, że od umowy odstępuje. Przepis ten stosuje się również w wypadku, gdy wykonanie zobowiązania przez jedną stronę po terminie nie ma dla drugiej strony znaczenia bądź z uwagi na naturę zobowiązania, bądź z uwagi na niemożność osiągnięcia celu, dla którego umowę zawarto. Strona odstępująca od umowy winna zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej z mocy umowy i ma prawo żądać nie tylko zwrotu tego, co dała lecz i naprawienia szkody spowodowanej niewykonaniem zobowiązania wzajemnego.

Zastrzeżenie własności

Prawo zastrzeżenia własności, które w praktyce może mieć zastosowanie w Spółdzielniach Rolniczo Handlowych, przewidziane jest w art. 543 kod. handl. i jest środkiem zabezpieczającym sprzedawcę na wypadek niewypłacalności nabywcy, wynikającym ze specjalnej klauzuli umownej, w myśl której prawo własności przechodzi na nabywcę dopiero wtedy, gdy wypełnił on całkowicie zobowiązanie umowne względem sprzedawcy. Tego rodzaju układ dotyczący zastrzeżenia własności musi być zawarty na piśmie. Przy zawieraniu transakcji handlowej data takiego układu winna być publicznie uwierzytelniona. Nie wystarcza tu więc jednostronne oświadczenie sprzedawcy, zamieszczone np. na rachunku. Układ taki ma praktyczne znaczenie również i w wypadkach egzekucyjnego zajęcia przedmiotu, objętego zastrzeżeniem własności, przez osoby trzecie, a mianowicie kupiec, a więc w naszym wypadku Spółdzielnia, może obronić się skutecznie przeciwko takiemu zajęciu, jeżeli zdoła wykonać swe prawo pisemną umową o dacie publicznie uwierzytelnionej.

Odpowiedzialność za wady towaru

Jeżeli sprzedaż jest czynnością handlową dla obu stron, kupujący powinien bez zwłoki zbadać towar w czasie i w sposób przyjęty w stosunkach handlowych przy towarze tego rodzaju i o dostrzeżonych wadach fizycznych zawiadomić bezzwłocznie sprzedawcę (art. 552 k. h.). Jeżeli wada wyszła na jaw dopiero później, kupujący powinien zawiadomić sprzedawcę bezzwłocznie po jej wykryciu, przy czym do zawiadomienia wystarczy wysłanie pisma lub telegramu. Zaniedbanie zawiadomienia powoduje utratę praw z tytułu rękojmi za wady. Utrata praw nie następuje jednak, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił, lub jeżeli zawiadomienia nie da się uskutecznić (a więc np. gdy sprzedawca jest nieobecny, komunikacja z nim przerwana i t. p.).

Jeżeli sprzedaż nie jest czynnością handlową dla obu stron, kupujący traci prawa z tytułu rękojmi, jeżeli nie zawiadomił sprzedawcy o wadzie fizycznej w ciągu miesiąca od jej wykrycia, a w przypadkach, w których zbadanie rzeczy jest przyjęte, nie zawiadomił sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca, w którym przy należytej staranności mógł ją wykryć (art. 324 k. z.). Jeśli chodzi o wady zwierząt, to kupujący traci prawa z tytułu rękojmi, jeżeli w ciągu tygodnia po wykryciu wady głównej nie zawiadomił o niej sprzedawcy (art. 375 k. z.). Utrata praw nie następuje jednak, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił, albo jeżeli miejsce zamieszkania sprzedawcy nie jest kupującemu wiadome.

W wypadku dostarczenia towaru wadliwego kupujący zatem nie jest obowiązany do jego przyjęcia i może się domagać dostarczenia towaru odpowiadającego umowie. Zachodzi to wówczas, gdy towar nie posiada takich właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, albo jeżeli wady zmniejszają wartość towaru względnie jego użyteczność. W każdym wypadku towar po jego nadejściu winien być dokładnie zbadany i sprzedawca o dostrzeżonych wadach winien być zawiadomiony, przy czym wady winny być dokładnie opisane. List, w którym kupujący to uczyni, winien nadto wzywać sprzedawcę o dostarczenie towaru odpowiadającego ściśle umowie w terminie dodatkowym z tym zastrzeżeniem, że po bezskutecznym upływie tego czasokresu odstępuje od umowy. Towar wadliwy winien być przechowany na koszt sprzedawcy, aż do chwili, kiedy będzie miał on możność towarem rozporządzić.

Jeżeli towar postawiony do dyspozycji jest narażony na zepsucie, kupujący ma prawo, a gdy tego interes sprzedawcy wymaga, obowiązek sprzedać towar na rachunek sprzedawcy przez notariusza lub komornika, a w razie konieczności nawet bez tych formalności, ale z należytą starannością. Prawo takie służy również kupującemu nawet wtedy, gdy sprzedawca zwleka z rozporządzeniem towaru, lub gdy jego przechowanie wymaga kosztów na które nie ma pokrycia. W tych przypadkach może kupujący również odesłać towar sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo.

Jeżeli wada towaru jest ukryta, t. j. taka, której przy wydaniu mimo uważnego badania nie można było wykryć, a wada taka wyjdzie dopiero później na jaw, kupujący winien bez zwłoki listem powiadomić o tym sprzedającego, przy czym kupujący może w tym wypadku według swego wyboru albo odstąpić od umowy, a więc postawić taki towar wadliwy do dyspozycji i żądać zwrotu ceny kupna oraz ewentualnego odszkodowania, — albo towar wadliwy zatrzymać i żądać zmniejszenia ceny kupna i ewentualnego odszkodowania, — albo wezwać go o dostarczenie towaru niewadliwego w odpowiednim dodatkowym czasokresie, po upływie którego, odstąpi od umowy.

Kupujący traci prawo odstąpienia od umowy, albo żądania obniżenia ceny, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadach towaru w ciągu miesiąca od ich wykrycia, chyba że sprzedawca dopuści się wobec niego podstępu. Roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne nie można dochodzić sądownie po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku, po upływie lat 5-ciu, licząc od dnia otrzymania rzeczy przez kupującego. Jeżeli chodzi o wady zwierząt, termin ten wynosi 6 tygodni.

Umowa komisu

Kodeks handlowy (art. 581) powiada, że przez umowę komisu kupiec (komisant) podejmuje się kupna lub sprzedaży towarów w imieniu własnym, ale na rachunek innej osoby t. j. komitenta, który oznacza cenę, czy tak zwany limit. Jeżeli więc spółdzielnia przyjmie do komisu jakieś towary, to zobowiązana jest sprzedać je po cenie oznaczonej przez komitenta, a w zamian za to otrzymuje prowizję, której wysokość zależna jest od umowy, a nadto zwrot wydatków, połączonych z przeprowadzeniem interesu. Jeżeliby się zdarzyło, że Spółdzielnia sprzedałaby daną rzecz po cenie niższej od oznaczonej przez komitenta, natenczas zobowiązaną byłaby wyrównać komitentowi różnicę. Komitent nie może jednak żądać takiej różnicy w tym wypadku, jeżeli jego rzeczy po cenie oznaczonej nie można było sprzedać, a transakcja uchroniła go od szkody. Istnieje nadto jeszcze przepis ogólny, że

jeżeli towar narażony jest na zepsucie, to komisant ma prawo, a w pewnych wypadkach nawet i obowiązek, sprzedać towar z zachowaniem należytej staranności, a nadto że komisantowi nie wolno bez upoważnienia komitenta udzielać osobie trzeciej kredytu ani zaliczek. Na zabezpieczenie roszczeń o prowizję i o zwrot innych wydatków służy komisantowi prawo zastawu na rzeczach ruchomych lub papierach wartościowych stanowiących przedmiot komisu, dopóki znajdują się u niego, lub dopóki nimi może rozporządzać.

Umowa ajencji

Umowa ajencyjna (art. 568 k. h.) polega na tym, że kupiec czyli ajent, w naszym wypadku Spółdzielnia Rolniczo Handlowa, podejmuje się na zasadzie takiej umowy stałego pośredniczenia w zawieraniu transakcyj kupna i sprzedaży, na rzecz drugiej osoby, dającej polecenie względnie zawierania ich w jej imieniu. Zachodzi tu zatem wypadek nabywania lub dostarczania towarów w obcym imieniu i na obcy rachunek. Należeć tu będą wypadki nabywania zbóż kontyngentowych od rolników przez Spółdzielnie Rolniczo Handlowe na zasadzie umowy ajencyjnej zawartej z Centralnym Urzędem Rolniczym, dalej dostarczanie towarów przez Dyrekcję Monopolu Tytoniowego dla plantatorów i t. p.

Zasadniczą cechą umowy ajencyjnej jest jej trwałość, nie zachodzi więc ona, gdy się umowę zawiera odnośnie do jednego interesu, przy czym ajent, a więc w naszym wypadku Spółdzielnia ma prawo żądać od dającego polecenie pisemnego potwierdzenia umowy ajencyjnej z wyszczególnieniem istotnych jej warunków.

Za czynności ajencyjne należy się wynagrodzenie we formie prowizji, której wysokość zależna jest od umowy, oraz zwrot nadzwyczajnych wydatków i kosztów. Prawo do prowizji nabywa się z chwilą dokonania zleconej transakcji, a więc gdy dający polecenie otrzyma towar zakupiony w jego imieniu i na jego rachunek, przy czym jeżeli czynność ajencyjna ma być wykonana częściami prawo do prowizji nabywa się w miarę jej wykonania.

Obliczenie i wypłata należności ajenta powinny być dokonywane co 3 miesiące z końcem każdego kwartału kalendarzowego, przy czym ajentowi służy prawo zastawu na rzeczach ruchomych i papierach wartościowych dającego polecenie, które otrzymał w związku z umową ajencyjną i które znajdują się jeszcze w jego dzierżeniu lub rozporządzeniu, a to na zabezpieczenie roszczeń o prowizję i o zwrot wydatków i kosztów jakie mu się należą.

Rewizja i rewidenci

1. Główne znaczenie rewizji związkowej, jak podaje uzasadnienie rządowe do ustawy o spółdzielniach, polega na wpływie wychowawczym, który winna ona wywrzeć na rewidowaną spółdzielnię. Rewident jako człowiek bezstronny, stojący poza spółdzielnią, a przy tym fachowy znawca spraw spółdzielczych, winien podzielić się uwagami o dostrzeżonych w jej działalności uchybieniach i usterkach z tymi organami spółdzielni, które mogą je usunąć, a więc: zarządem, radą nadzorczą i walnym zgromadzeniem. Walne Zgromadzenie jest ostatnią instancją w łonie spółdzielni, która może w razie, jeśli rewizja wykaże braki w jej działalności, usunąć je i wprowadzić gospodarkę na właściwe tory. Jeżeli i ono nie będzie umiało lub nie zechce tego uczynić, musi w interesie ruchu spółdzielczego nastąpić wkroczenie organu, stojącego poza spółdzielnią, a więc Związku Rewizyjnego. Wkroczenie takie Związku następuje w formie skierowanego do spółdzielni wezwania do usunięcia dostrzeżonych przez rewidenta braków i uchybień. Jeżeli wezwanie to nie poskutkuje, Związek Rewizyjny może złożyć wniosek do sądu o wymierzenie kar porządkowych członkom zarządu (w pewnych okolicznościach również członkom rady nadzorczej), za nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów, a zwłaszcza za niezastosowanie się do poleceń Związku Rewizyjnego, wydanych wskutek przeprowadzonej rewizji.

Rewizja Związkowa zdążać zatem może do dwóch różnych celów. Z jednej strony zdąża ona do podniesienia danej spółdzielni i stara się przez wytykanie usterek w jej działalności postawić jej gospodarkę na wysokości zadania, z drugiej jednak strony zmierzać ona może do radykalnego usunięcia niebezpieczeństwa dla ogółu, przez jak najszybsze rozwiązanie takiej spółdzielni, która funkcjonuje wadliwie i jest społecznie szkodliwa.

2. Ustawa o spółdzielniach daje mianowicie Związkowi Rewizyjnemu możność rozwiązania w krótkiej drodze spółdzielni szkodliwych dla ruchu spółdzielczego i interesu społecznego, zgodnie z przepisem art. 65 ust. 1, który stanowi, że „jeżeli działalność spółdzielni wykazuje poważne uchybienia przeciwko prawu lub statutowi, a spółdzielnia nie usunie ich w terminie wskazanym przez organ, wyznaczający rewidenta (tj. przez Związek Rewizyjny), sąd rejestrowy może na wniosek tego organu orzec w trybie postępowania niespornego (incydentalnego) rozwiązanie spółdzielni". Przepis ten stosuje się również odpowiednio w przypadku zaprzestania przez spółdzielnię prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa.

3. Ustawa o spółdzielniach przewiduje również możność wykreślenia spółdzielni z rejestru w krótkiej drodze bez potrzeby rozwiązywania jej i przeprowadzania likwidacji. Nastąpić to może mianowicie zgodnie z przepisem art. 75 pkt. 4 na wniosek Przewodniczącego Rady Spółdzielczej w wypadku stwierdzenia, że spółdzielnia w ogóle nie rozpoczęła prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa bądź też od 5-ciu lat przestała je prowadzić, a nie posiada żadnego majątku. Z praktyki wiemy, że istnieje cały szereg takich świeżo zorganizowanych spółdzielni, które jak słomiany ogień szybko powstały i niektóre zdołały się nawet w sądzie zarejestrować, a potem w zapałach swoich ostygły i w ogóle żadnej działalności nie podjęły, a w ewidencji Związku niestety figurują i sprawiają wiele niepotrzebnego kłopotu. Do takich pseudo spółdzielni z nazwy tylko należy zastosować właśnie radykalny środek przewidziany ustawą o spółdzielniach, a mianowicie wyżej wspomniany tu przepis art. 75 pkt. 4, dający możność wykreślenia takiej spółdzielni z rejestru w krótkiej drodze.

4. Przepis karny art. 126 ust. 5 ustawy o spółdzielniach dotyczy rewidentów i stanowi, że „kto przeprowadzając rewizję, zataja rozmyślnie w sprawozdaniu z rewizji dostrzeżone nadużycia, bądź świadomie fałszywie przedstawia stan interesów spółdzielni, podlega karze aresztu do 6-ciu miesięcy, lub grzywnie do 5 tys. zł., jeżeli za czyn

ten nie grozi kara surowsza. Przestępstwo to należy do właściwości sądu grodzkiego.

Przy tej sposobności należy tu jeszcze zwrócić uwagę odnośnie do rewidentów na przepis art. 61 ustawy o spółdzielniach, który stanowi, że rewident jest obowiązany do zachowania w tajemnicy wszelkich wiadomości o interesach, obrotach i nieprawidłowościach, dostrzeżonych przy rewizji i że od tego obowiązku zwolniony jest tylko wobec władz rewidowanej spółdzielni, wobec Związku Rewizyjnego i sądu.

Przepis ten stoi w związku z przepisem art. 254 k. kar., który stanowi, że „kto wbrew swemu obowiązkowi wyjawia prywatną tajemnicę, z którą zapoznał się w związku z wykonywaniem swego zawodu lub funkcji publicznej, podlega karze więzienia do 2-ch lat lub aresztu do 2-ch lat", przy czym ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego. Przestępstwo to należy również do właściwości sądu grodzkiego. Oczywiście takie wyjawienie tajemnicy, jeśli ma być karalne, musi nastąpić umyślnie, gdyż przestępstwo z art. 254 k. k. jest występkiem umyślnym.

Wspomniany przepis art. 61 ustawy o spółdzielniach stanowi nadto, że jeśli działalność rewidenta jest niezgodna z obowiązującymi go przepisami, natenczas Przewodniczący Rady Spółdzielczej na podstawie uchwały Rady Spółdzielczej pozbawić może rewidenta prawa przeprowadzania rewizji na stałe lub na oznaczony przez siebie czas.

5. Organa spółdzielni obowiązane są okazywać rewidentowi wszelką pomoc przy rewizji oraz udzielić mu dokładnie wyczerpujących wyjaśnień w sprawach dotyczących spółdzielni (art. 62 ust. 2 ustawy o spółdz.). Gdyby organa spółdzielni czyniły mu jakiekolwiek trudności lub stanowiły przeszkody w pełnieniu obowiązków, natenczas rewident winien przypomnieć tym organom o ich obowiązkach, wskazanych w art. 62 ustawy i uprzedzić o grożących z tego powodu karach, przewidzianych w art. 122 ustawy o spółdz. Gdyby zaś i to skutku nie odniosło rewident winien, zgodnie z przepisem § 19 ust. 2 instrukcji Rady Spółdzielczej o rewidentach i rewizji, zaniechać dalszej rewizji i szczegóły udaremnienia rewizji zamieścić w sprawozdaniu.

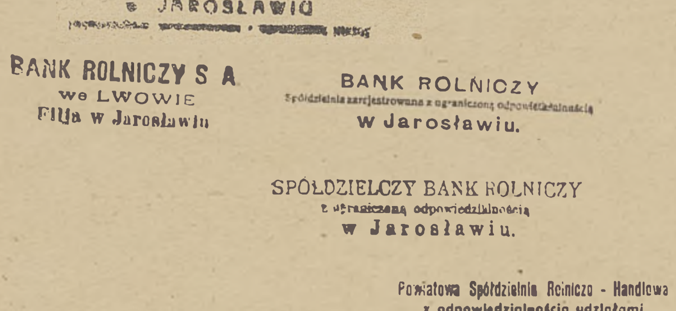
6. Instrukcja o rewidentach i rewizji w spółdzielniach, wydana przez Radę Spółdzielczą z dnia 18 czerwca 1935 (ogłoszona we formie obwieszczenia Przewodniczącego Rady Spółdzielczej w Dzienniku urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 20 lipca 1935 Nr 20, poz. 464) w § 17 podaje między innymi, że „rewizja spółdzielni jest czynnością polegającą na sprawdzeniu, czy spółdzielnia przestrzega zasad spółdzielczości, czy jest zrzeszeniem osób o zmiennym kapitale i składzie osobowym, czy ma na celu podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków przez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa i czy organizacja jej lub działalność nie stoi w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawnymi".

Wynika z tego, że rewidenci muszą oczywiście dokładnie orientować się nie tylko, jakie przepisy prawne obowiązują spółdzielnię rewidowaną, ale znać również treść tych przepisów, aby móc zwrócić uwagę w swoim sprawozdaniu z przeprowadzonej rewizji nie tylko na stwierdzone w tym zakresie odnośne braki i uchybienia, ale też, aby móc znajomością tych przepisów podzielić się, udzielając rad i wskazówek, gdy zajdzie tego potrzeba.

Spółdzielnia powiatowa w Jarosławiu

Obecna Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Jarosławiu doszła do obecnej swojej formy organizacyjnej w ciągu trzydziestoletniego swego istnienia po wielu ewolucjach.

W lipcu 1909 r. z inicjatywy rolników powiatu założona została Spółdzielnia pod nazwą „Ziarno", Spółka Rolniczo-Handlowa przy CK Towarzystwie Gospodarczym. Udział wynosił 10 koron. Członkami Spółdzielni byli rolnicy drobni, średnio-rolni i ziemianie, przy czym fakt, że wszystkie kategorie rolników reprezentowane były w radach nad-

zorczych i władzach spółdzielni, świadczy poniekąd o ambicji objęcia całokształtu gospodarstwa rolnego bez względu na interesy poszczególnych grup rolników.

Ten stan rzeczy nie przetrwał długo. Spółdzielnia „Ziarno" stawała się coraz więcej ośrodkiem interesów większych majątków rolnych, które razem z kilkoma majoratami odgrywały dominującą rolę w całokształcie rolnictwa powiatu. Drobne rolnictwo skupiało się raczej w Składnicy Kółek Rolniczych. Utworzenie jeszcze przed wielką wojną 1914—18 cukrowni w Przeworsku, będącej spółką przede wszystkim większych producentów buraków, przyczyniło się w niemałym stopniu do wyodrębienia się interesów większych gospodarstw rolnych w powiecie. Rozwijająca się cukrownia oraz jej akcjonariusze odczuwali także potrzebę posiadania na miejscu instytucji finansowo-rolnej, za której pośrednictwem mogliby prowadzić swoje interesy.

W ten sposób powoli dojrzewała ewolucja Spółki Rolniczo-Handlowej „Ziarno", która zakończyła się w roku 1921 przejęciem udziałów Spółdzielni przez Bank Rolniczy S. A. we Lwowie. Tak więc Spółdzielnia stała się filią lwowskiego Banku Rolniczego w Jarosławiu, która utrzymała się do marca 1926 r.

W roku 1926 zlikwidowano filię i założono w to miejsce „Bank Rolniczy", Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością. Bank prowadził działalność zarówno kredytowo-bankową, jak i rolniczo-handlową. Jako instytucja bankowa dysponował kredytem redyskontowym w Banku Polskim i wobec braku Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności był jedyną na powiat instytucją zbiorczą i rozdzielczą kredytów. Bank udzielał różnych również pożyczek pod rejestrowy zastaw zboża i prowadził dział wekslowy. Relikty ówczesnej działalności kredytowej pozostały do dziś w obecnej Powiatowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w postaci pozostałości na rachunkach bieżących i oszczędnościowych, oraz wkładów konwersyjnych.

Udziały Banku Rolniczego w Jarosławiu były jak na krótki czas po stabilizacji waluty bardzo wysokie; wyniosły po 1000 zł każdy. Świadczy to poniekąd o zamierzonym zasięgu społecznym Spółdzielni. Spółdzielnia liczyła w tym

Państwowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Jarosławiu
Nowy magazyn zbożowy

okresie około 90 członków, z których niektórzy mieli poważne ilości udziałów, n. p. Cukrownia w Przeworku — 80 udziałów i dwie ordynacje po 20 udziałów.

Ważnym etapem rozwoju Banku Rolniczego było nabycie w roku 1935 centralnie w mieście położonej nieruchomości od miejscowego Oddziału Banku Polskiego. W początkach roku 1942 uchwałą Walnego Zgromadzenia przemianowano spółdzielnię na „Powiatową Spółdzielnię Rolniczo-Handlową", oraz wszczęto akcję w kierunku połączenia się tej ostatniej ze Składnicą Kółek Rolniczych, aczkolwiek w skromniejszych obrotach i wpływie gospodarczym, posiadała szerszy zasięg społeczny, obejmując mało i średniorolnych. W lipcu 1942 r. uchwalono połączenie obu spółdzielni, przy czym udział Banku Rolniczego postanowiono zniżyć do wysokości udziału, jaki obowiązywał w Składnicy Kółek Rolniczych, t. zn. do 50.— zł. Składnica dała ponad 400 członków. Obecnie Powiatowa Spółdzielnia liczy około 800 członków.

Przedsiębiorstwo spółdzielni dzieli się na następujące wydziały: zbożowy, nasienny, maszynowy, żelazny i węglowy, nawozowy, materiałów budowlanych i opakowań oraz towarów monopolowych. Spółdzielnia prowadzi sklepy: nasienny, żelazny i galanterii, jarzynowy i spożywczy.

Jednym z najważniejszych działów jest dział nasion.

Powiat jarosławski nie tylko obecnie, lecz już przed wojną był terenem znacznie rozwiniętej hodowli zbóż siewnych. Przodowały w tej dziedzinie majątki Przeworsk, Chłopice i Mikulice. W handlu zbożem siewnym znane są powszechnie gatunki takie, jak ostka chłopicka (pszenica jara) oraz żyta ozime: Książę Andrzej, Księżna Eleonora itp. Roczny wywóz nasion zbożowych poza powiat waha się w granicach około 1400 ton, co stanowi przeciętnie 6% całego zbioru rocznego wszystkich zbóż powiatu.

W ubiegłym roku spółdzielnia skupiła 27 tysięcy ton ziemniaków oraz 23 tysiące ton zboża.

Państwowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa
w Jarosławiu, Centrala

Spółdzielnia Owocarska w Tymbarku

Realnym i najbardziej bijącym w oczy wynikiem pracy „Pierwszej Górskiej Szkoły Rolniczej" w Łososinie jest rozbudowa sadów w Limanowszczyźnie o własnej produkcji szczepów, zakładanie gospodarstw piętrowych sadowniczych, do czego użyto w 1936 r. około 400 kg. nasion, zebranych przy pomocy absolwentów szkolnych. Z wyprodukowanych nasion w 3-ch szkółkach szczepów, pozakładano na gruntach żyźniejszych odpowiednią ilość sadów włościańskich. Równocześnie pomyślano o organizacji zbytu owoców i ich przeróbki. W tym celu zorganizowano: S p ó ł d z i e l n i ę O w o c a r s k ą w T y m b a r k u w r. 1935 z kapitałem zakładowym 35.000 zł. Już w r. 1937 rozpoczęto budowę budynku fabrycznego na przeróbki owocowe, wytwórnie win, śliwowicy i produkcji marmelady. Równocześnie zakupiono potrzebne kotły oraz inwentarz w dziale winiarstwa i gorzelnictwa, których montowanie dokończono w sierpniu 1942 r. Olbrzymi gmach fabryczny znajduje się tuż przy stacji Tymbarku z własną bocznicą kolejową. Fabryka przetworów owocowych Spółdzielni Owocarskiej architektonicznie dostosowana jest do krajobrazu górskiego. Wewnątrz sale, pracownie, kotłownie, biura, piwnice, magazyny są wspaniale urządzone na wzór zagraniczny i nowoczesny. Naprawdę warto zobaczyć i podziwiać jak w każdym dziale wre praca w tempie iście amerykańskim. Według pobieżnej informacji przy prowizorycznym urządzeniu zdołano przerobić w r. 1941 aż 45 wagonów marmelady, 6 wagonów soków owocowych, 2 wagony soku cytrynowego, sprzedano 8 wagonów jabłek deserowych i ususzono 650 kg. prawdziwych grzybów, nie licząc ziół, jarzyn i owoców suszonych itd.

Opodal fabryki przerobów owocowych znajduje się wzorowo urządzona nowoczesna „M l e c z a r n i a w T y m b a r k u" założona przed 15 laty przez ks. proboszcza Szewczyka i Karola Turskiego, tamt. właściciela dóbr, która w roku 1941 przerobiła 30.000 kg. masła i 50.000 kg. sera ementalskiego.

Wyroby owocarni ani mleczarni tymbarskiej nie potrzebują reklamy, gdyż jakością swoich produktów zyskały sobie już na rynku handlowym odpowiednią markę.

Danym instytucjom przemysłowym urządzonym na wzór szwajcarski życzyć należy „Szczęść Wam Boże" w dalszej pracy nad uprzemysłowieniem „Podhala" karpackiego. Niechaj będzie wzorem dla innych powiatów mądrze i celowo zorganizowanej pracy dla dobra kraju.

Dbajmy o czystość mleka

Cedzenie mleka

Zagadnienie wytwarzania przez mleczarnie jakościowo dobrych i trwałych produktów nabiałowych, jak masło, sery itp. (bez względu na formy organizacyjne mleczarni i niezależnie od ich wyposażenia w budynki, wodę, maszyny, urządzenia i obsługę fachową) sprowadzało się zawsze i wszędzie do jakości surowca, tj. mleka, z którego produkty te, zwłaszcza szlachetne gatunki serów, mają być wytwarzane. Im dany kraj był o wyższej kulturze gospodarczej i ogólnej ludności, tym produkowane w nim mleko pod względem higieny i jakości na wyższym stało poziomie, a wytwarzane z niego masło i sery były doskonalsze i trwalsze. Produkty te przed wojną na światowych rynkach zbytu cieszyły się z reguły zasłużonym popytem, uznaniem i wysoką ceną. I odwrotnie — kraje zaniedbane w kulturze gospodarczej wytwarzały zły, nietrwały i tani towar, przeważnie z nie dość czystego mleka, a więc ze względu na niskie ceny, uzyskiwane za wytwarzane produkty, produkcja użytego do nich mleka była kosztowna. Miało to miejsce także w przemyśle mleczarskim na terenie Generalnego Gubernatorstwa, gdzie zespół członków w spółdzielniach mleczarskich, które były czynnikiem przodującym w przemyśle mleczarskim, w 95% składał się z drobnych rolników, którzy według zadeklarowanych krów do spółdzielni posiadali po 3 krowy na 1 gospodarstwo, a w przecięciu dla całego obszaru na 1 km^2 użytków rolnych i hodowlanych produkcja mleka wynosiła 4653 kg, podczas gdy w Danii 181 tys. kg, czyli 40 razy więcej. Nadmierne rozdrobnienie gospodarstw rolnych bez uprzemysłowienia ich i przy niższej kulturze gospodarczej i ogólnej ludności niż na zachodzie, przy niedostatecznych i trudnych środkach komunikacyjnych, braku długoterminowego i taniego kredytu inwestycyjnego na rozbudowę przemysłu mleczarskiego, nie sprzyjało do utworzenia na tym terenie większej ilości zakładów mleczarskich, wyposażonych w odpowiednie budynki, maszyny i urządzenia mleczarskie, a co najważniejsze nie zapewniało im z najbliższej okolicy potrzebnej ilości mleka do przerobu dla ich opłacalności. Z tych też najistotniejszych przyczyn wypływają wszystkie opóźnienia i niedociągnięcia w nowoczesnej organizacji i rozwoju przemysłu mleczarskiego w Generalnym Gubernatorstwie. Opóźnienie to odbija się też w równej mierze tak na opłacalności mleczarni, jak i na opłacalności obory rolnika.

Wniosek z omawianego stanu rzeczy jest prosty: ilość produkowanego mleka trzeba zwiększyć, a jego czystość i trwałość poprawić, gdyż zwiększenie ilościowe i jakościowe produkowanego mleka zwiększy z niego dochód dla gospodarstwa.

Czytajcie uważnie „Spółdzielcę"!

Każda spółdzielnia z reguły prenumeruje jeden egzemplarz „Spółdzielcy", który w większej ilości wypadków w ogóle nie bywa czytany, albo też po przeczytaniu przez jednego członka Zarządu lub pracownika bywa odkładany. Zdarzało się n. p., że mimo, iż w „Spółdzielcy" wydrukowano nowy plan kont i objaśnienia do niego, spółdzielnie niektóre zwracały się do Związków Okręgowych z zapytaniami o nowy plan kont, co świadczy, że czasopismo w tych spółdzielniach zupełnie nie bywa czytane.

Postępowanie takie nie ma najmniejszego uzasadnienia. „Spółdzielca" jest czasopismem w jak naszczerszym znaczeniu tego słowa aktualnym, nie zajmuje się zagadnieniami teoretycznymi i zasadniczymi w dziedzinie spółdzielczości, a poświęcone jest przede wszystkim informowaniu spółdzielni o aktualnych zarządzeniach i rozporządzeniach, a w praktyce podatkowej związanymi z nią trudnościami. Większość łamów czasopisma, poświęcona jest poradom prawnym oraz zagadnieniom rachunkowości spółdzielni, a więc dziedzinom, w których pełno jest braków i niedomagań w naszym życiu spółdzielczym.

Proponujemy zarządom, aby wprowadziły w swoich spółdzielniach praktykę kolejnego czytania przez każdego pracownika spółdzielni lub czynnego członka Zarządu czasopisma. Urządzić to można w ten sposób, że każdy numer Spółdzielcy będzie obchodził obiegiem po całym biurze i każdy kierownik działu lub pracownik przeczyta sobie to, co go specjalnie interesuje. Układ czasopisma jest do tego stopnia przejrzysty, że nie ma kłopotu z szukaniem i czytaniem wszystkiego, ażeby dojść do aktualnej i właśnie poszukiwanej wiadomości. Każdy kolejny pracownik po przeczytaniu numeru i ewentualnie po wynotowaniu sobie potrzebnych ustępów, podaje następnie pismo innemu koledze. Dwa tygodnie, jakie dzielą ukazanie się jednego numeru od drugiego na pewno wystarczą na to, aby wszyscy pracownicy Spółdzielni przeczytali „Spółdzielcę".

SPÓŁDZIELNIE SPOŻYWCÓW

Kontyngenty jaj i drobiu

Na podstawie zamieszczonego w Dzienniku Rozporządzeń Nr 37 zarządzeniu z dnia 7 maja 1943 r. w sprawie odstawiania drobiu i jaj posiadacze drobiu są obowiązani na żądanie Rządu Generalnego Gubernatorstwa, Wydział Wyżywienia i Rolnictwa, do dostarczenia drobiu i jaj do upoważnionych do skupu placówek. Zażądane ilości drobiu odstawiać należy zgodnie z zarządzeniem o gospodarowaniu drobiem z dnia 15 grudnia 1940 r. (Dziennik Rozp. GG II str. 565) do uprawnionych do skupu tuczarni, rzeźni, ich zbiornic i upoważnionych skupujących. Dostarczanie zażądanych jaj kurzych do stacyj znakowania jaj, zbiornic i skupujących uregulowane jest ósmym rozporządzeniem wykonawczym do rozporządzenia z dnia 23 listopada 1939 r. o gospodarce wyżywienia i rolnictwie w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 6 lutego 1940 r. (Dziennik Rozp. GG II str. 85). Nabywanie drobiu i jaj kurzych przez inne zakłady i osoby jest zakazane. Również zakazane jest oddawanie jaj i drobiu bezpośrednio przez producenta do rąk spożywcy. Zasady powyższe wchodzą w życie z dniem 20 maja 1943 r.

Kontyngenty miodu pszczelnego

Na podstawie zarządzenia w sprawie odstawiania miodu pszczelnego z dnia 7 maja 1943 r. (Dziennik Rozp. Nr 37 str. 210) pszczelarze obowiązani są na podstawie żądania Rządu Generalnego Gubernatorstwa, Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa, dostarczać miód pszczelny do upoważnionych placówek zbiorczych. Poza dopuszczonymi przez gubernatora okręgu (wydział wyżywienia i rolnictwa) zbiornicami upoważnieni są do skupu miodu zbieracze, zaopatrzeni w urzędowy dowód. Inne zakłady i osoby nie mogą nabywać u producenta miodu. Producentowi nie wolno też sprzedawać miodu bezpośrednio do rąk konsumenta. Zarządzenie o odstawianiu miodu wchodzi w życie z dniem 20 maja br.

Kontyngenty ryb i raków

Kto uprawniony jest do rybołóstwa, jako dzierżawca obwodu rybackiego, lub we własnym obwodzie rybackim, obowiązany jest na żądanie Gubernatora Okręgu (Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) do odstawy ryb i raków. To samo dotyczy również ryb dzikich i ubocznie hodowanych w gospodarstwach stawowych.

Gubernator Okręgu (Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) może według wytycznych rządu GG (Główny Wydział Wyżywienia i Rolnictwa) oznaczyć rodzaj oraz ilość ryb i raków, które należy odstawić, jak również miejsce i termin odstawy. Może on dalej normować obróbkę, przeróbkę i rozdział odstawionych ryb i raków oraz wytworzonych z nich produktów.

Przy wykroczeniach przeciwko temu zarządzeniu stosuje się agrarne prawo karne z dnia 9 grudnia 1942 (Dz. Rozp. GG str. 754). Zarządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 maja 1943.

Spólnoty rzemieślnicze

W Dzienniku Rozporz. z dnia 14 maja 1943 r. Nr 355 str. 191 ukazało się rozporządzenie o spólnotach rzemieślniczych, nazwanych tam „zjednoczeniami rzemiosła" w Generalnym Gubernatorstwie. Spólnoty rzemieślnicze są nową instytucją, stworzoną dla celów wymagań gospodarki wojennej, jak również dla celów podołania potrzebom ludności cywilnej i podwyższenia wydajności produkcji. Instytucja spólnot rzemieślniczych polega na tym, że łączy się czy to rzemieślników czy też poszczególne zakłady i warsztaty rzemieślnicze w jedną całość produkcyjną i pracującą dla wykonania pewnych ściśle określonych zleceń. Łączyć można warsztaty rzemieślnicze oraz rzemieślników najrozmaitszych fachów, tak że spólnoty nie potrzebują być organizacjami fachowo jednolitymi. Rozporządzenie o kartelach z dnia 4 grudnia 1943 r. (Dziennik Rozp. GG. strona 701) nie ma zasadniczo zastosowania, chyba, że przy tworzeniu spólnoty rzemieślniczej postanowiono inaczej.

Tworzenie spólnot rzemieślniczych należy do Rządu Generalnego Gubernatorstwa, Główny Wydział Gospodarki, który równocześnie określa prawną formę spólnoty. Spólnota rzemieślnicza może mieć formę prawną jakiejkolwiek instytucji prawa prywatnego. Jeżeli jednak potrzeby i organizacja danej spólnoty nie mieści się w ramach prawnych żadnej z istniejącej instytucji prawa prywatnego, spólnota otrzymuje swoje zręby organizacyjne drogą zarządzenia. Byłoby to coś w rodzaju nadanego przez władze statutu. Do rozwiązania spólnoty rzemieślniczej kompetentny jest Rząd Generalnego Gubernatorstwa, Główny Wydział Gospodarki. Rozwiązanie następuje po wykonaniu zadań spólnoty. Równocześnie z rozwiązaniem decyduje Rząd Generalnego Gubernatorstwa o użyciu majątku spólnoty.

Rząd Generalnego Gubernatorstwa ma ustawą zastrzeżony wgląd oraz prawo żądania informacyj ze wszystkich urządzeń, ksiąg, materiałów sprawozdawczych, papierów i pomieszczeń zakładów i warsztatów wchodzących w skład spólnoty.

Spólnota rzemieślnicza po jej utworzeniu (rozwiązaniu) ulega zarejestrowaniu (wykreśleniu) w specjalnym rejestrze prowadzonym w Grupie Głównej Gospodarki Przemysłowej i Ruchu w Izbie Centralnej dla Gospodarki Ogólnej w Generalnym Gubernatorstwie. Rejestr nie ma cech publiczności. Wgląd do niego ma tylko ten, kto uprawdopodobni swój interes.

Omawiane rozporządzenie obejmuje również szereg przepisów karnych zawierających sankcje przeciwko wykroczeniom.

Ładunki zbiorowe

W celu należytego wykorzystania miejsca w środkach transportowych wprowadzono tak zwane ładunki zbiorowe. Uzgodnienie interesów współzainteresowanych właścicieli czy dysponentów towarów i drobnicy przesyłanej razem z innymi towarami wymagało ustawowego uregulowania. Tej potrzebie zadość uczynić ma rozporządzenie z dnia 30 kwietnia 1943 r. (Dziennik Rozporządzeń z dnia

14 maja 1943 r. Nr 35 strona 193) w sprawie kierowania ruchem ładunków zbiorowych i nadzoru nad nim w Generalnym Gubernatorstwie.

W myśl tego rozporządzenia ruchem ładunków zbiorowych i nadzorem tego ruchu kieruje Grupa Gospodarcza Spedycji i Składu w Izbie Centralnej dla Gospodarki Ogólnej w Generalnym Gubernatorstwie, Grupa Główna Gospodarki Przemysłowej i Ruchu, Grupa Ruch. Wymieniona organizacja gospodarcza może dla wykonania swoich zadań udzielać członkom swoim instrukcji i wydawać odpowiednie zarządzenie. W szczególności dotyczy to przepisów porządkowych, współpracy w ruchu ładunków zbiorowych, ustalania okręgów wysyłkowych i odbiorczych, ustawiania spedytorów nadawczych i odbiorczych oraz wydawania zezwoleń i postanowień w sprawie ładunku dodatkowego.

Spółdzielczość w świecie

Spółdzielczość w Serbii

W Serbii dokonuje się obecnie reorganizacja spółdzielczości, która ma na celu przystosowanie pracy spółdzielni do ogólnego państwowego planu gospodarczego. Na podstawie zarządzenia serbskiej rady ministrów funkcje kierownicze w spółdzielniach zostaną na nowo obsadzone. Według oświadczenia serbskiego prezesa rady ministrów spółdzielnie serbskie są powołane do utworzenia podstawowego filaru nowego spółdzielczego państwa chłopskiego. Wspomniane na wstępie zarządzenie nie obowiązuje w Banacie.

Spółdzielczość w Banacie

W Banacie założona została spółdzielcza kasa centralna. Przez zupełne wyeliminowanie funkcyj patronackich i społeczno-gospodarczych osiągnięto, że organizacja kasy i jej podział na wydziały jest całkowicie przyrównany do podobnych instytucyj w Niemczech.

W interesie planowego wyzyskania całego terenu kraju pod względem gospodarki mlecznej w najbliższym czasie ma powstać gęsta sieć spółdzielni mleczarskich.

Spółdzielcza uprawa ryżu na Węgrzech

Na Węgrzech założona została „Spółdzielnia Produkcji i Przetwórstwa Ryżu“, która ma na celu dalszą rozbudowę uprawy ryżu oraz zakładania łuszczarni i innych fabryk przetworów ryżowych. Kapitał spółdzielni dotychczas osiągnął wysokość 330 000 pengö. Wysokość jednego udziału wynosi 200 pengö. Wielką ilość udziałów wykupiły instytucje spółdzielcze, a mianowicie „Spółdzielnia Przetworów Nasion Oleistych“ oraz spółdzielcza centrala handlowa „Futura“.

Słowacka centrala kredytowa

Słowacka Spółdzielnia Centralna, będąca centralą spółdzielni kredytowych, liczyła w roku 1942 758 spółdzielni jako członków, co oznacza przybytek w ostatnim roku o 52. Również wkłady zebrane w Spółdzielni Centralnej powiększyły się o około 100 000 koron słowackich. Pożyczki natomiast spadły. Przeciętna wartość wkładów na jedną książeczkę wkładkową wynosi nieco ponad 2019 koron.

Bułgaria

Ilość spółdzielni w roku 1941. Według sprawozdań prasowych w Bułgarii było w roku 1941 ogółem 7306 spółdzielni. Większość, bo 6466, były to spółdzielnie rolnicze, a mianowicie: 2938 spółdzielni ubezpieczeń bydła, 2195 spółdzielni kredytowo-rolnych, 738 hodowlanych, 245 leśnych, 152 wiejskich spółdzielni spożywców, 44 spółdzielni właścicieli lasów, 82 syndykatów wodnych oraz 72 związków, central i większych, nadrzędnych spółdzielni rolniczych.

Wkłady oszczędnościowe. Wkłady oszczędnościowe w Bułgarskim Banku Spółdzielczo-Rolniczym, który jest jednym z największych banków w Bułgarii, wyniosły w połowie roku 1942 9,145 miliardów lewów.

Ceny tytoniu i eksport. Bułgarski Banku Spółdzielczo-Rolniczy podał do wiadomości publicznej ceny, jakie bank będzie płacił za gatunki tytoniu nabywane dla użytku rynku wewnętrznego. Ceny, po których bank będzie sprzedawał kupiony od producenta surowiec fabrykom, będzie niższy od ceny producenta. Różnicę ceny jak również koszty handlowe będzie ponosiło ministerstwo skarbu. Zbiory tytoniu wynoszą 60 000 ton, z czego 45 000 ton zwolniono na eksport.

Mleczarstwo

Rumuński Instytut spółdzielczy zamówił w Niemczech cztery wielkie agregaty maszyn mleczarskich dla kompletnego urządzenia nowoczesnych zmechanizowanych mleczarni. Urządzenia te mają zostać zainstalowane w największych i najważniejszych ośrodkach produkcji mleka w kraju. Zamówione urządzenia będą wymagały przestrzeni ładownej od 50 do 60 wagonów.

W miejscowości La Huerta del Guadian w Hiszpanii otwarta została wielka mleczarnia mechaniczna na zasadach spółdzielczych. Mleczarnia ta oblizona jest na dzienną przeróbkę 3000 litrów mleka na sery i masło.

Organizacja wsi w Norwegii

Jak donoszą z Oslo, Związek Chłopski w Norwegii („Norges Bondesanband“) został decyzją norweskiego Prezesa Rady Ministrów uznany jako jednolita organizacja norweskiego stanu chłopskiego i zaopatrzona specjalnymi zadaniami. Wytyczne, które postawiły norweski stan chłopski przed nowymi zadaniami, są tak wyczerpujące, że można mówić o nowej epoce norweskiej ludności rolniczej. Wszystkie organizacje fachowo-rolnicze w Norwegii łącznie ze Spółdzielniami Zakupu i Sprzedaży zostały odtąd podporządkowane Norweskiemu Związkowi Chłopskiemu. W stosunku do władz państwowych, Norweski Związek Chłopski otrzymał funkcję doradczą w odniesieniu do wszystkich dziedzin fachowych objętych przez organizację. Szczególnym zadaniem Związku Chłopskiego jest troska o możliwie wysoką produkcję rolną i leśną oraz o stosowne możliwości produkcji. Norweski Związek Chłopski, ma założyć i prowadzić rejestr rolny. Jako podstawa rejestru mają służyć karty, które zostaną założone dla każdego gospodarza. Związek ma również prawo nałożyć na poszczególnych rolników obowiązek prowadzenia gospodar-

stwa według określonych wskazówek. Przy działach spadkowych Związek chłopski ma mieć decydujące i kierownicze stanowisko. W ramach zarządzenia państwowego Związek Chłopski otrzymuje pełnomocnictwo do zlikwidowania zadłużenia w rolnictwie, oraz do kierowania gospodarką kredytową, do czego służy ustanowienie Funduszu Rolnego.

Cukrownie spółdzielcze w Holandii

Połowa z dwunastu cukrowni holenderskich znajduje się w posiadaniu spółdzielni. Cukrownie spółdzielcze w Holandii przerabiają 60 % rocznej produkcji buraków cukrowych, podczas gdy prywatnie przerabiają tylko 40 %.

Spółdzielnie Holandii w gospodarce kraju

Spółdzielcze fabryki przetworów ziemniaczanych w Holandii opanowały produkcję w tej branży w 87 %.

Produkcja ogrodnicza holenderska, która, jak wiadomo jest jedna z najważniejszych gałęzi holenderskiego gospodarstwa rolnego i ma doskonale przez wieloletni eksport wyrobioną markę w świecie, przechodzi w 96 procentach przez spółdzielcze aukcje jarzynowe i owocowe.

Spółdzielnie w Holandii dostarczają prawie połowy zapotrzebowania rolnictwa krajowego na pasze i nawozy.

Bank Społeczny w krajach wschodnich

Według głosów niemieckiej prasy spółdzielczej założony rok temu Bank Społeczny Krajów Wschodnich rozwija się coraz bardziej. Wspomniany Bank pracuje na terenie ziem estońskich, łotewskich, litewskich i białoruskich (tzw. okręgach generalnych) i spełnia przede wszystkim rolę centrali żyrowej dla kas oszczędnościowo-pożyczkowych o charakterze prawno-publicznym oraz rolę centralnej kasy dla mnóstwa spółdzielni kredytowych, rolniczo-handlowych i innych istniejących na wschodzie. Suma bilansowa banku wynosi już 230 milionów marek niemieckich. Bank Społeczny przyznał znaczne sumy kredytów na ważne cele zbrojeniowe i produkcyjne. Znaczna również ilość dłużników już zamortyzowała kredyty i spłaciła je Bankowi w czasie jego krótkiego stosunkowo istnienia. Transakcje kredytowe w skali poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, jak np. w komunalnych kasach oszczędności, jeszcze nie mają miejsca. Widoki na przyszłość są jednak w tej dziedzinie duże, albowiem po ukończeniu wojny gminom i innym jednostkom samorządowym przypadnie w udziale wiele zadań w dziedzinie instytucyj budowlanych i gospodarczych. Gminy będą budowały nie tylko drogi i budynki mieszkalne, lecz również zakłady użyteczności publicznej, kanalizację, sieć elektryczną, gazową itd. Ponadto Bankowi Społecznemu jako instytucji kredytu rolnego przypadnie w udziale finansowanie całego szeregu inwestycyj rolnych, przede wszystkim robót wodno-melioracyjnych i zakładów przemysłu rolnego. Należy się spodziewać, że robót tych po wojnie będzie bardzo dużo ze względu na ogólne dążenie do popierania wszystkiego, co przyczynić się może do rozbudowy sieci dróg i powiększenia produkcji rolnej i przemysłowej.

Na Łotwie i Litwie dotychczas nie znano centralnych kas i instytucji kredytowych spółdzielczych. Funkcje, które w innych krajach spełniały spółdzielcze centrale kredytowe, w krajach tych objęte zostały przez banki państwowe oraz państwowe banki rolne. Również w Estonii nie było scentralizowanej instytucji kredytowo-pieniężnej o charakterze spółdzielczym. Obecnie przeprowadzana centralizacja i koncentracja wszystkich sił zorganizowanych przez spółdzielczość znajduje coraz więcej zrozumienia oraz zjednywa sobie współpracę poszczególnych spółdzielni.

Bank Społeczny na Wschodzie, aczkolwiek nie ma charakteru organizacji spółdzielczej, ale specjalnie nowocześnie pomyślaną strukturę publiczno-prawną, pozwalającą mu spełniać funkcje mieszane, spełnia obok czynności banku krajowego, centrali żyrowej oraz krajowego banku rolnego również funkcję centrali zbiorczej i rozdzielczej kredytu dla całego ruchu spółdzielczego. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że Bank Społeczny to ostatnie swoje zadanie będzie spełniał należycie.

Bank Społeczny będzie spełniał ponadto niepoślednią rolę w akcji reprywatyzacji. Zasada przywrócenia własności prywatnej została dla ziem łotewskich, litewskich i estońskich postanowiona, przeprowadzenie jednak akcji reprywatyzacyjnej ma się odbywać w zależności i odpowiednio do wymagań gospodarki wojennej oraz niejako w dowód uznania za dotychczasową wytrwałość poszczególnych jednostek w postawie bojowej za sprawę całego kontynentu europejskiego.

Reprywatyzacja jest warunkiem osiągnięcia dalszych należytych wyników w dziedzinie odbudowania i uruchomienia rynku pieniężnego i kredytowego w ogóle. Na podstawie własności prywatnej zamierza się osiągnąć zasadniczy rozwój idei oszczędności wśród ludności tamtejszej. Z drugiej strony powstające w ramach obecnej struktury i celów gospodarczych potrzeby inwestycyjne, aczkolwiek ograniczone, są w stanie powołać na nowo do życia średnio- i długoterminowy kredyt rolny tylko w połączeniu z przywróceniem własności prywatnej. Rozwój zaś tego rodzaju kredytów znowu jest warunkiem powstania możliwości udzielania długoterminowych kredytów inwestycyjnych, których całkowity prawie brak skazywał krajowy rynek kapitałowy na ograniczoną działalność.

Do niezmiernie ważnych zadań Banku Społecznego należy popieranie i wprowadzanie bezgotówkowego obrotu płatniczego, który na wschodzie jest w stosunku do innych krajów europejskich jeszcze w powijakach.

Japonia

Według „Internationale Agrarrundschau“ wkłady oszczędnościowe w japońskich spółdzielniach oszczędnościowo-pożyczkowych osiągnęły w roku 1941 wysokość 5,07 miliardów jenów.

Spółdzielnia składa się nie tylko z udziałów rezerw i towarów, ale przede wszystkim z ludzi. Od stopnia ich wierności w stosunku do własnej organizacji, od natężenia woli, z jaką ją chcą budować, zależy jej byt, jej rozwój i jej przyszłość.

Obwieszczenia Urzędowe

Odsetki od pożyczek skonwertowanych

Poniżej podajemy treść okólnika Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 14 maja 1943 r. w sprawie ustalenia stopy odsetkowej od skonwertowanych poczytek rolnych. Zaznaczyć należy, że stopa odsetkowa, jaką ma zastosować Bank Polski do Państwowego, a ten z kolei do Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, nie jest ustalona, tak samo nie ustalona jest wysokość prowizji Banku Aprowizacyjnego.

Wobec tego spółdzielnie kredytowe powinny przygotować się do wyrównania rachunków z tytułu konwersji wierzytelności rolniczych wobec instytucji bankowych nadrzędnych na poziomie 5% rocznie.

Sposób rozwiązania ewentualnych nasuwających się w związku z tą sprawą trudności budżetowych i rachunkowych ustali Związek Rewizyjny po wysłuchaniu opinii kierowników działów na naradzie w dniu 4 czerwca br. Panowie kierownicy działów byli proszeni o przygotowanie odpowiednich wniosków.

Poniżej podajemy treść wymienionego na wstępie okólnika nr. 15 Urzędu Nadzoru Bankowego.

Na podstawie byłego polskiego ustawodawstwa oddłużeniowego dotyczącego konwersji długów instytucje kredytowe były zobowiązane zawrzeć ze wszystkimi dłużnikami-rolnikami układy konwersyjne na zobowiązania zaciągnięte przed 1 lipca 1942 r. Stopy odsetkowe kredytów skonwertowanych zostały obniżone do określonych stawek maksymalnych. Ponieważ te stawki maksymalne były niższe od zazwyczaj branych odsetek od pożyczek, Skarb Państwa zapewnił instytucjom kredytowym pomoc odsetkową na częściowe pokrycie powstałej różnicy między stopami procentowymi. Wskutek wypadków spowodowanych wojną wypłacanie pomocy odsetkowej ze Skarbu Państwa zostało wstrzymane. Wysokość natomiast ustawowej stopy procentowej maksymalnej nie doznała żadnej zmiany. W zasadzie więc instytucje kredytowe nie mogły policzyć swoim dłużnikom rolnym za pożyczki skonwertowane wyższych odsetek, aniżeli ustalone przez ustawę. Do wiadomości Urzędu Nadzoru Bankowego doszło jednakże, że w praktyce prawie powszechnie zastosowano wyższe odsetki.

W celu doprowadzenia do jednolitego załatwienia powyższej sprawy przez wszystkie zainteresowane instytucje kredytowe Urząd Nadzoru Bankowego postanawia na podstawie §§ 8 i 4 liczba 7 rozporządzenia o Urzędzie Nadzoru Bankowego w brzmieniu rozporządzenia uzupełniającego z 22 kwietnia 1942 r. (Dz. Rozp. str. 221) co następuje:

1. Dotychczasowe przepisy o oprocentowaniu pożyczek skonwertowanych, w szczególności rozporządzenie byłego polskiego ministra skarbu z 24 października 1936 r. (Dz. U. R. P. nr 82, poz. 570) pozbawione zostają przejściowo mocy prawnej o tyle, o ile niezgodne są z postanowieniami poniższymi.

2. Stopa procentowa od udzielonych przez instytucje kredytowe skonwertowanych pożyczek rolnych będzie wynosiła aż do odwołania co najwyżej 7%.

3. Nowa zasada obowiązuje od 4 września 1939 z tym, że
   a) można zaniechać zwrotu za wysoko pobranych odsetek w wypadku, kiedy dług został już zupełnie zlikwidowany,
   b) na wypadek, gdyby z tytułu pożyczki skonwertowanej nie nastąpiły jeszcze żadne spłaty, względnie też gdyby spłaty były tylko częściowe, należy za wysoko pobrane odsetki zaliczyć na pozostały dług.

4. Uregulowanie powyższe nie dotyczy na razie przedsiębiorstw, które podlegają Głównemu Zarządowi Nieruchomości. W stosunku do tych przedsiębiorstw można w dalszym ciągu policzyć tylko odsetki w wysokości dawnej ustawowo ustalonej stopy.

W związku z powyższym okólnikiem powstaną dla spółdzielni niewątpliwie kwestie budżetowe i rachunkowe. Do rozważenia podajemy jedno z możliwych rozwiązań:

1. Wyrówna się stopę procentową, nie zmieniając natomiast ani wstecz ani na przyszłość wysokości świadczeń dłużników z tytułu zwrotu kosztów, jakie spółdzielnia dla nich poniosła.

2. Na przyszłość spółdzielnie dostosują swoje wydatki do zmniejszonej marży zarobkowej.

3. Spółdzielnie kredytowe otworzą osobny rachunek (pozycję bilansową) pod nazwą „Wydatki i dochody z tytułu wyrównania odsetek od skonwertowanych wierzytelności rolniczych za lata 1939 — 1942 według okólnika Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 14 maja 1943 r. i następnych“, obciążając to konto ewentualnymi stratami i uznając ewentualnymi dochodami.

4. Wymieniony rachunek ogólny zostanie podzielony na dwa rachunki szczegółowe, z których jeden będzie obejmował wyrównanie odsetek z dłużnikami układowymi, drugi zaś z nadrzędną instytucją wierzycielską. Rachunki te będą zamykane w końcu roku pozostałościami dwustronnymi bezpośrednio przez rachunek strat i zysków.

5. W wypadku zwrotu dłużnikom nadmiernie pobranych odsetek obciążeniom wymienionego wyżej rachunku odpowiadać będą uznania odnośnych rachunków skonwertowanych wierzytelności rolniczych.

Przydziały żelaza w handlu

Według doniesienia Referatu gospodarowania surowcami i towarami w Grupie Głównej Gospodarki Przemysłowej i Ruchu, Grupa Handel w Izbie Centralnej — przedsiębiorstwa handlowe, hurtowe i detaliczne mogą korzystać z niewielkiej ilości kontyngentów żelaza na cele konserwacji i odnawiania swych urządzeń sklepowych i magazynowych. Podania o przydział powyższych kontyngentów żelaza należy kierować wyłącznie do Okręgowej Grupy Handlu, właściwej ze względu na położenie przedsiębiorstwa. Podanie musi być uzasadnione pilną potrzebą napraw lub prac konserwacyjnych.

Reglamentacja niektórych ziół

Zamieszczone w Dzienniku Rozporządzeń Nr 37 z dnia 18 maja 1943 r. zarządzenie Nr 10 z dnia 3 maja o gospodarowaniu wytworami chemicznymi w Generalnym Gubernatorstwie zawiera oprócz przepisów o zagospodarowaniu w załączniku podanych chemikaliów organicznych, nieorganicznych i preparatów farmaceutycznych również przepisy o zagospodarowaniu pewnych gatunków ziół leczniczych, podanych w załączniku pod literą C „materiały apteczne". Do ziół tych należą:

Miłek wiosenny
Bulwa tojadu
Liście macznicy
Kłącze kozła
Nasienie kulczyby
Korzeń prawoślazu
Kora kruszyny
Liście naparstnicy
Kłącze gorzknika
Korzeń i żywica jalapy
Rumianek
Sporysz
Liście i strączki senesu
Ziele rosiczki.

Spośród wymienionych podajemy zioła najpopularniejsze, zbierane przez ludność wiejską i przez młodzież szkolną a następnie skupywaną przez spółdzielnie.

Nowe składki ubezpieczeniowe

Według rozporządzenia o ubezpieczeniu społecznym w Generalnym Gubernatorstwie, tzw. Rozporządzeniu o uproszczeniu składki oraz podwyższeniu zasiłków, z dnia 11 maja 1943 r. następuje z ważnością od dnia 1 lipca 1943 r. kumulacja składek ubezpieczeniowych ze składkami na Fundusz Pracy, ustalona natomiast zostaje składka jednolita.

Dla pracowników fizycznych, podlegających wszystkim rodzajom ubezpieczenia, przypada składka jednolita w wysokości 13,6 % zarobku. Z tego przypada na ubezpieczenie chorobowe 5 %, na ubezpieczenie inwalidzkie 4,6 % oraz na Fundusz Pracy 4 %.

Jednolita składka za pracowników umysłowych, obowiązanych do wszystkich rodzajów ubezpieczeń, wynosi 16,6 % zarobku, z czego na ubezpieczenie chorobowe przypada 4,6 %, na ubezpieczenie pracowników umysłowych 8 % oraz na Fundusz Pracy 4 %.

Dodatki do składek w ubezpieczeniu od wypadków i na wypadek choroby zawodowej odpadają. Jednostkę taryfową obniża się tu na 0,05.

Jednolite składki ubezpieczeniowe opłaca w zasadzie pracodawca i pracownik po połowie. Pracodawca opłaca natomiast całą składkę w ubezpieczeniu od wypadków oraz we wszystkich innych rodzajach ubezpieczenia, o ile dany pracownik nie otrzymuje żadnego wynagrodzenia w gotówce względnie o ile jego wynagrodzenie gotówkowe wynosi mniej niż 45 zł miesięcznie lub 10,50 zł tygodniowo.

W praktyce zapewne pracodawca nie będzie płacił wyłącznie składki za pracownika, ponieważ najniższy zarobek, przy którym pracownik podlega ubezpieczeniu, wynosi właśnie 45 zł miesięcznie lub 10,50 zł tygodniowo. Ostatnia zaś najwyższa podlegająca ubezpieczeniu suma zarobku miesięcznego wynosi 728 zł, tygodniowego zaś 168 zł. Jeżeli okres pracy nie trwał całego miesiąca lub tygodnia, liczy się stawki zarobku dziennego. Najniższą stawką dzienną podlegającą ubezpieczeniu jest 1,50 zł, najwyższą 24 zł.

Do ubezpieczenia na wypadek choroby obowiązani są pracownicy fizyczni bez względu na wysokość wynagrodzenia, pracownicy umysłowi zaś tylko do wysokości 728 zł miesięcznie. Dawniej możliwe zwolnienie z obowiązku ubezpieczenia obecnie zostaje zniesione.

Wymienione na wstępie Rozporządzenie podwyższa również maksymalną granicę zasiłków, oraz dodatków wypłacanych dotychczas w miejsce rent i zaopatrzeń w ubezpieczeniu rentowym przy utracie co najmniej 66,75 % zdolności do zarobkowania.

Pomoc lecznicza dla członków rodziny trwa przez okres najwyżej 13-tu tygodni.

Rozporządzenie upoważnia Główny Wydział Pracy w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa do wydawania zarządzeń w celu uproszczenia zgłaszania ubezpieczonych, ściągania składek oraz obliczania i ustalania okresów ubezpieczeń i świadczeń.

Podwyższone świadczenia, a mianowicie: zasiłki z ubezpieczenia społecznego, dodatki do zasiłków w miejsce rent i zaopatrzeń z ubezpieczenia rentowego, rent wypadkowych oraz zapomogi pośmiertne.

Hodowla kóz

W Dzienniku Rozporządzeń Nr 40 z dnia 24 maja 1943 r. ogłoszone zostały rozporządzenia o obowiązku licencjonowania kozłów. W każdej gminie miejskiej i wiejskiej na każde 60 kóz musi się znajdować jeden licencjonowany kozioł. Równocześnie utworzone zostały komisje i urzędy licencyjne. Przepisy dotyczące licencji znajdują się w ordynacji licencyjnej dla kozłów. Szczegółowe przepisy o składzie komisyj, o samych licencjach, o świadectwie pochodzenia, znakowaniu kozłów rozpłodowych, książeczkach licencyjnych i rejestrach pokrycia, opłatach itp. zawarte są w ordynacji.

Nowe monety pięciogroszowe

Przez Bank Emisyjny w Polsce zostaną wybite i wypuszczone w obieg nowe monety pięciogroszowe z cynku. Średnica nowych monet wynosi 16 mm a waga 1,6 g. Wizerunek monety odpowiada poza drobnymi zmianami dawnemu z tym, że moneta będzie posiadała w środku okrągły otwór.

Legalizacja dokumentów

Rozporządzeniem z dnia 11 maja 1943 r. zamieszczonym w Dz. Rozp. Nr 39 ustalono, że na obszarze Generalnego Gubernatorstwa będą uznawane dokumenty wystawione przez niemieckie władze, urzędników lub osoby zaufania publicznego tylko wtenczas, jeżeli dokumenty takie będą posiadały legalizację odpowiednich placówek niemieckich.

Dokumenty więc wystawione w niżej wymienionych krajach, będą ważne pod warunkiem ich legalizacji przez wymienioną przy nazwie kraju władzę niemiecką:

1. Alzacja: szef administracji cywilnej w Alzacji lub upoważnione przez niego urzędy.

2. w Lotaryngii: prezesowie Sądów krajowych (Okręgowych).

3. w Luksemburgu: szef administracji cywilnej.

4. Na okupowanych obszarach norweskich: Komisarz Rzeszy dla okupowanych obszarów norweskich.

5. Na okupowanych obszarach niderlandzkich: Komisarz Rzeszy dla tych obszarów.

6. Na okupowanych obszarach belgijskich, północno-francuskich: Komendantury polowe lub naczelne komendantury polowe.

7. Na obszarze podlegającym dowódcy wojsk we Francji: szefowie wojskowych obwodów administracyjnych.

8. Na okupowanych obszarach wschodnich: Komisarze Generalni.

9. Na obszarze Głównodowodzącego i Generała-Dowódcy; Komendantury polowe i powiatowe.

PORADY § PRAWNE

Składki do Izby Centralnej

Przez księgi magazynowe oraz handlowe Spółdzielni przechodzi szereg pozycyj towarowych, których nie można zaliczyć do obrotu handlowego, ponieważ pozycje te dotyczą partji towarów obcych, należących np. do władz policyjnych, skonfiskowanych i oddanych do spółdzielni na czasowe przechowanie w magazynie, lub też zebranych na polecenie i rachunek władz administracyjnych względnie nadrzędnej placówki spółdzielczej (Powiatowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej). Pozycje takie, aczkolwiek ze względu na porządek i prawidłowość w księgowości magazynowej wchodzą do obrotu, nie powinny być liczone do podstawy składek opłacanych do Izby Centralnej.

Wymieniliśmy już wyżej towary skonfiskowane. Towary zajęte przez organy policyjne w drodze wykonywania nadzoru nad obrotem rynkowym i cenami odsyła się do spółdzielni na przechowanie. Magazyn towary te wpisuje do ksiąg i w ten sposób wchodzą one do obrotu, mimo że nie ma z nich żadnego zarobku, a wręcz przeciwnie — przechowywanie ich jest bezpłatną czynnością subsydiarną zleconą przez władze. Aczkolwiek nie ma w odniesieniu do tej sprawy żadnego zarządzenia, byłoby wskazane, aby spółdzielnie same, sporządzając obliczenia obrotów oraz wymiar składek do Izby Centralnej, odliczały pozycje nie mające nic wspólnego z właściwym obrotem handlowym.

Druga sprawa, na którą chcielibyśmy zwrócić uwagę spółdzielni zwłaszcza rejonowych i lokalnych, dotyczy częstego dublowania obrotów. Cały szereg artykułów i surowców, produktów zwierzęcych i rolnych specjalnych podlega zgodnie z zarządzeniami władz skupowi w terenie za pośrednictwem placówek spółdzielczych. Do takich artykułów należy sierść, wełna, włosie, pierze itp. cenne dla przemysłu odpadki zwierzęce, następnie zioła, nasiona owoców itp., zbierane również przez dzieci szkolne. Główną placówką skupu tych surowców jest Powiatowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa, która w terenie korzysta z pośrednictwa spółdzielni rejonowych i lokalnych jako placówek podporządkowanych. W tym wypadku spółdzielnie rejonowe i lokalne nie działają jako samodzielni handlujący, lecz spełniają rolę oddziałów podporządkowanych spółdzielni powiatowej.

Ponieważ spółdzielnia powiatowa podaje razem cały obrót z powiatu wymienionymi produktami — podawanie tych obrotów przez poszczególne podporządkowane spółdzielnie stanowiłoby ich niepotrzebne podwajanie.

Cały szereg spółdzielni, wpłacając składki do Izby Centralnej, do Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w Krakowie, nie podaje dokładnie konta, na które daną sumę wpłaca. Centralna Kasa, otrzymując np. wpłatę 500 zł z zaznaczeniem na przekazie pocztowym „na konto Komisarza Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie“, nie wie, na co te składki idą. Komisarz Związku ma bowiem cały szereg kont w Centralnej Kasie. Trzeba więc wyraźnie napisać na odwrocie małego odcinka przekazu pocztowego (dla odbiorcy) „Konto Komisarza Związku Rewizyjnego — składki do Izby Centralnej).

Przepisy karne w odniesieniu do spółdzielni

1. Ustawa o spółdzielniach przewiduje dwojakiego rodzaju kary, a mianowicie: a) kary porządkowe od 10—200 zł. za przekroczenie przepisów ustawy lub statutu, względnie za nieprzestrzeganie przepisów natury formalnej (art. 121 i 122), wymierzane przez sąd rejestrowy bądź z urzędu (art. 121), bądź też jedynie na wniosek Związku Rewizyjnego lub Przewodniczącego Rady Spółdzielczej (art. 122) — oraz b) kary kryminalne aresztu lub grzywny, wymierzane przez sądy grodzkie za takie czyny, które posiadają znamiona wykroczeń (art. 123—125) lub występków (art. 126).

2. Wykroczeniem w rozumieniu prawa jest czyn zagrożony karami zasadniczymi aresztu do 3-ech miesięcy i grzywny do 3 tys. zł., albo jedną z tych kar, przy czym odpowiedzialność za wykroczenie zachodzi w razie popełnienia go bądź z winy umyślnej, bądź nieumyślnej, jeżeli przepis szczególny inaczej nie stanowi. Wykroczenie nie jest przestępstwem w ścisłym znaczeniu tego słowa, na pierwszy plan wysuwa się tu nie strona moralna czynu, lecz drobna krzywda społeczna, drobne przewinienie, obojętne czy rozmyślne, czy też spowodowane lekkomyślnością, niedbalstwem lub nieostrożnością.

Występkiem natomiast w rozumieniu prawa nazywamy takie przestępstwo, które zagrożone jest karą więzienia do lat 5-ciu, lub aresztu powyżej 3-ech miesięcy, względnie karą grzywny powyżej 3 tys. zł. i które w odróżnieniu od zbrodni można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa wyraźnie tak stanowi.

3. Wykroczenia według przepisów ustawy o spółdzielniach (art. 123 ust. 3) dopuścić się może członek spółdzielni wówczas, gdy świadomie odsprzedaje on niecz łonkom z zarobkiem w niezmienionym stanie, towary nabyte w spółdzielni w wypadku, gdy spółdzielnia wg. statutu może sprzedawać towary tylko członkom. Za takie wykroczenie ustawa o spółdzielniach przewiduje karę grzywny do 500 zł., jeżeli za dany czyn nie grozi kara surowsza. W tym wypadku mamy do czynienia z pojęciem odpowiedzialności prawnej samego członka spółdzielni za nieprzestrzeganie postanowień statutu. Zagroże-

nie karą surowszą zachodzić będzie wówczas, gdy tego rodzaju odsprzedaż z zarobkiem będzie godziła w przepisy rozporządzenia o kształtowaniu cen z dnia 12 kwietnia 1940, które to rozporządzenie mówi o towarach zagospodarowanych i zawiera specjalne postanowienia karne, przewidujące karę więzienia lub grzywny do nieograniczonej wysokości lub jedną z tych kar, przy czym właściwym do wyrokowania w tym wypadku byłby sąd niemiecki.

4. Wykroczenie z art. 125 ustawy o spółdzielniach dotyczy ochrony firmy spółdzielni i stanowi, że kto prowadząc przedsiębiorstwo oznacza je jako spółdzielcze lub używa innego równoznacznego wyrażenia, chociaż przedsiębiorstwo to nie jest spółdzielnią w rozumieniu ustawy, podlega karze aresztu do 6 tygodni lub grzywny do 1000 zł., jeżeli za czyn ten nie grozi kara surowsza.

Wykładnia tego przepisu idzie w tym kierunku, że wykluczone są jakiekolwiek dodatki wskazujące na dawniejszą firmę spółdzielni, choćby nawet właściciel danego przedsiębiorstwa nabył je od spółdzielni i choćby nawet na to wyraził zgodę poprzedni właściciel firmy, t. j. sama spółdzielnia. Wynika to również z przepisów kodeksu handlowego o firmie, a mianowicie z przepisu art. 33 § 2, wg. którego niedopuszczalny jest jakikolwiek dodatek wskazujący na to, że przedsiębiorstwo należało poprzednio do spółdzielni, jak również z przepisów art. 31 k. h., według którego niedopuszczalne są dodatki, które by mogły wprowadzić w błąd.

W praktyce mieliśmy niedawno podobny wypadek w okręgu krakowskim, gdzie w pewnym mieście kupiec prywatny, prowadzący sklep towarów mieszanych, używał szyldu z podaniem swego nazwiska i słowa „dawniej" bardzo drobnym drukiem, a pod tą częścią szyldu, znajdowała się dalsza część szyldu z dużym i widocznym napisem „Składnica Kółek Rolniczych Spółdzielnia z ograniczoną odpow.". Przeciwko temu wystąpił Związek Rewizyjny, na skutek sprawozdania jednego z rewidentów, który taki szyld zauważył w tym mieście z okazji przeprowadzanej rewizji w istniejącej tam miejscowej spółdzielni i kupiec ten szyld swój zmienił. Tego rodzaju używanie szyldów niewątpliwie może wprowadzić w błąd osoby trzecie i dopuszczać błędne przeświadczenie u kupujących, że towary sprzedawane przez kupca prywatnego używającego tego rodzaju szyldu, nabywają w Składnicy jako w spółdzielni.

5. Według ustawy o spółdzielniach (art. 126 ust. 2) występku dopuszcza się ten, kto przyjął lub kazał sobie przyrzec korzyść majątkową lub osobistą za to, że na Walnym Zgromadzeniu będzie głosował w pewien oznaczony sposób, względnie ten, kto dokonał umyślnie fałszywych wpisów w rejestrze członków (art. 126 ust. 3).

Przepis karny art. 126 ust. 5 ustawy o spółdzielniach dotyczy rewidentów, o czym będzie mowa poniżej.

O innych przepisach karnych ustawy o spółdzielniach, dotyczących członków zarządu i Rady Nadzorczej, była już mowa poprzednio.

6. O ile chodzi o przepisy kodeksu karnego z dnia 11 lipca 1932 (Dz. U. Nr 60 poz. 573), to na plan pierwszy wybija się tu przepis art. 269 k. k., który ma zastosowanie w wypadku, gdy przestępstwa dopuszczą się członkowie zarządu lub Rady Nadzorczej na szkodę spółdzielni.

Brzmienie art. 269 k. k. jest następujące: „kto, zajmując się na podstawie przepisu prawnego lub umowy sprawami majątkowymi innej osoby, działa na jej szkodę, podlega karze więzienia do lat 5-ciu".

Powyższy przepis k. k. stoi w ścisłym związku z art. 44 ustawy o spółdzielniach, który powiada, że każdy członek zarządu i Rady Nadzorczej winny czynu lub zaniedbania, przez które spółdzielnia poniosła szkodę, odpowiada za nią osobiście.

Przepis art. 269 k. k. obejmuje stan faktyczny nadużycia zaufania, polegającego na działaniu na szkodę powierzonych sprawcy cudzych interesów, a więc w naszym wypadku na szkodę majątkową spółdzielni.

W danym wypadku, członek zarządu względnie Rady Nadzorczej nie koniecznie musi wyrządzić efektywną szkodę spółdzielni, wystarcza bowiem, gdy „działa on na szkodę", jak ustawa mówi, a więc karalnym jest także samo już naruszenie interesu spółdzielni, np. zawarcie umowy niekorzystnej, obciążenie spółdzielni zobowiązaniami takimi, które mogą w konsekwencji spowodować szkodę i t. p. Pobudka i cel działania sprawcy, są obojętne, oczywiście jeżeli pobudką działania jest chęć zysku, to będzie to okolicznością obciążającą, którą sąd weźmie pod rozwagę przy wymiarze kary.

Przestępstwo z art. 269 k. k. jest występkiem umyślnym, wina sprawcy polega na świadomym działaniu na szkodę spółdzielni. Właściwym jest sąd grodzki, a jeśli wartość mienia przekracza 1000 zł., sąd okręgowy.

7. Członkowie zarządu i Rady Nadzorczej mogą być również odpowiedzialni karnie po myśli art. 285 k. k. za przestępstwa popełnione rozmyślnie na szkodę wierzycieli spółdzielni. Przepis art. 285 k. k. stanowi bowiem, że osoba zajmująca się na podstawie przepisu prawnego lub umowy sprawami majątkowymi innej osoby, odpowiada za przestępstwo na szkodę wierzycieli, jak właściciel mienia.

Do przestępstw na szkodę wierzycieli należą według kodeksu karnego przestępstwa z art. 273—284 k. k., a mianowicie lekkomyślne wywołanie niewypłacalności lub upadłości (art. 273), podstępne spowodowanie niewypłacalności lub upadłości (art. 274), umyślne pogorszenie stanu majątkowego (art. 275), ukrywanie przed wierzycielami majątku lub zawieranie pozornych umów (art. 276), faworyzowanie pewnych tylko wierzycieli (art. 277), udaremnienie egzekucji (art. 282), różne machinacje przy przetargu publicznym (art. 283) i fałszywa przysięga wyjawienia (284).

8. Do przestępstw na szkodę wierzycieli kodeks karny zalicza również przestępstwa z art. 280 i 281 k. k., dotyczące wadliwego prowadzenia księgowości, lub całkowitego braku ksiąg, względnie fałszowanie ksiąg i dokumentów.

Jak wiemy ustawa o spółdzielniach nakłada na spółdzielnie obowiązek prowadzenia ksiąg i rachunkowości, stanowiąc w art. 52, iż zarząd spółdzielni winien prowadzić księgi i rachunki tak, jak handlujący, którego prawo do tego zobowiązuje. Księgi muszą być prowadzone rzetelnie i prawidłowo, gdyż tylko takie księgi stanowią podstawę do wymiaru podatku obrotowego i dochodowego. Za prawidłowe uważa się księgi, prowadzone w myśl przepisów kodeksu handlowego i rozporządzenia Prezydenta z dnia 27. 10. 1933 r. o sporządzaniu sprawozdań i bilansów (Dz. U. Nr 84, poz. 623).

Uchybienia poza konsekwencjami podatkowymi pociągają za sobą odpowiedzialność karną z art. 280 i 281 k. k.

Mianowicie art. 280 k. k. stanowi, że „kto będąc zobowiązany z mocy przepisów do prowadzenia księgowości kupieckiej, wcale jej nie prowadzi, lub prowadzi wadliwie, podlega karze aresztu do 6-ciu miesięcy lub grzywnie". Występek ten podlega właściwości sądu grodzkiego.

Wadliwe prowadzenie ksiąg lub ich nieprowadzenie ma charakter przestępstwa porządkowego, w dobrze zrozumianym interesie publicznym i jest karygodne nawet w takim razie, jeżeli nie przyszło do niewypłacalności lub upadłości.

Wadliwe prowadzenie zachodzi wówczas, gdy księgowość nie daje jasnego, prawdziwego i zupełnego obrazu interesów przedsiębiorstwa, jego obrotów, wierzytelności, zobowiązań i t. d.

9. Natomiast przepis art. 281 k. k. stanowi, że „kto prowadzi księgowość kupiecką w sposób niezgodny z prawdą, albo księgi lub dokumenty handlowe uszkadza, ukrywa, przerabia lub podrabia", natenczas podlega wyższej karze, a mianowicie karze więzienia do lat 5. Występek ten podlega już właściwości sądu okręgowego.

Prowadzenie ksiąg w sposób niezgodny z prawdą zachodzić będzie wówczas, gdy zamieszczane są w księgach takie wpisy, które w całości lub w części są nieprawdziwe, a więc zmyślone, albo też, jeżeli zamieszczane są wpisy, których zamieścić nie należało, jeżeli księgi mają dać wszechstronny obraz stanu przedsiębiorstwa.

10. Wypadki sprzeniewierzenia lub przywłaszczenia przewidziane są w art. 262 k. k.

Przepis art. 262 § 1 k. k. stanowi, że „kto przywłaszcza sobie cudze mienie ruchome, podlega karze więzienia do lat 3-ech, lub aresztu do lat 3-ech".

Wypadek przywłaszczenia nie zachodzi, gdy sprawcy powierzone zostało cudze mienie ruchome, ani też gdy je on znalazł, a nie oddał. Zachodzi ono wówczas, gdy np. sprawcy mylnie doręczono mienie dla kogo innego przeznaczone (np. przesyłka pocztowa), albo też jeżeli np. współlokator sprawcy wyprowadził się i pozostawił we wspólnym mieszkaniu pewne przedmioty.

Natomiast jeśli ktoś przywłaszcza sobie cudze mienie powierzone mu, natenczas zachodzi wypadek sprzeniewierzenia z art. 262 § 2 k. k., podlegający karze więzienia do lat 5-ciu, lub karze aresztu.

Powierzenie, polega na zaufaniu i jest aktem obustronnym, a występek sprzeniewierzenia zachodzi właśnie w wypadku nadużycia tego zaufania. Prawo cywilne zna różne rodzaje umów, polegających na zaufaniu, jak np. oddanie jakiejś rzeczy do naprawy, w zastaw, w wygodzenie, względnie wypadki pełnomocnictwa w różnych postaciach, jak np. komis, powierzenie jakiegoś towaru celem sprzedaży i t. d.

Oba wyżej wymienione przestępstwa przywłaszczenia względnie sprzeniewierzenia, są występkami umyślnymi, a więc sprawca musi działać w zamiarze przywłaszczenia i ze świadomością, że przywłaszczone mienie jest cudzym lub powierzonym mu. Właściwym jest sąd grodzki, a jeśli wartość mienia przekracza 1000 zł., sąd okręgowy.

11. O wypadku oszustwa mówi przepis art. 264 k. k., mianowicie „kto w celu osiągnięcia dla siebie lub kogo innego korzyści majątkowej doprowadza inną osobę, za pomocą wprowadzenia jej w błąd lub wyzyskania błędu do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem, podlega karze więzienia do lat 5-ciu".

W wypadku oszustwa zachodzić musi zamiar osiągnięcia korzyści majątkowej, a odpowiednikiem tego zamiaru musi być spowodowanie szkody majątkowej osoby pokrzywdzonej, w związku z wprowadzeniem tej osoby w błąd, lub wyzyskaniem jej błędu. Wprowadzenie w błąd może polegać albo na przedstawieniu przez sprawcę okoliczności całkiem zmyślonych, albo przez przekręcenie prawdy, albo też na zatajeniu pewnych okoliczności prawdziwych

Oszustwo jest występkiem umyślnym, właściwym jest sąd grodzki, a jeśli wartość mienia przekracza 1000 zł., sąd okręgowy.

12. Wypadek kradzieży przewidziany jest przepisem art. 257 k. k., który stanowi, że „kto zabiera innej osobie cudze mienie ruchome w celu przywłaszczenia, podlega karze więzienia do lat 5-ciu".

Subiektywną cechą kradzieży, jest zamiar przywłaszczenia sobie cudzej rzeczy ruchomej i jej zabór z posiadania drugiego, natomiast zamiar wzbogacenia się, względnie zamiar osiągnięcia korzyści może być wprawdzie pobudką działania, ale nie jest istotnym.

Kradzież jest występkiem umyślnym i właściwym jest sąd grodzki, a jeśli wartość mienia przekracza 1000 zł sąd okręgowy.

Postępowanie w wypadkach wykrycia nadużyć i szkody

1. Rewident przeprowadzający rewizję w danej Spółdzielni spotyka się w praktyce ze zjawiskami różnych braków i niedomagań w działalności spółdzielni, których źródło może leżeć w nieudolności lub niefachowości osób powołanych do kierowania spółdzielnią. Gorzej jest już, gdy źródłem tych niedomagań jest niedbalstwo lub opieszałość, a jeszcze gorzej, gdy wypływają one ze złej woli, dążącej do osiągnięcia korzyści osobistej, kosztem spółdzielni i jej członków. W tym ostatnim wypadku mamy już bowiem do czynienia z pojęciem nadużycia, jakiego dopuszczono się na szkodę spółdzielni i obowiązkiem rewidenta będzie zbadać i oświetlić dokładnie objawy takiego nadużycia w protokole z rewizji, by w konsekwencji doprowadzić można było do konkretnych wniosków względem osób ponoszących winę.

Sprawozdanie rewidenta w tym wypadku musi być jasne i treściwe, opierać się na stwierdzonych faktach i dowodach, a nie na domysłach i subiektywnych wnioskach.

Przy stwierdzeniu takich niedomagań w życiu spółdzielni, które pociągnęły za sobą powstanie pewnych istotnych szkód i strat na niekorzyść spółdzielni i jej członków lub osób trzecich, — rewident winien sumiennie i dokładnie zbadać przede wszystkim, gdzie tkwi źródło i przyczyna tych niedomagań, jakie są rozmiary i wysokość zaistniałych szkód i strat, a nadto czy nie zachodzi w danym wypadku zła wola i nadużycie.

2. W stosunku do tych osób, które ponoszą winę, zaistnieć bowiem mogą dwojakiego rodzaju następstwa pod względem prawnym. Następstwa te mianowicie mogą mieć charakter albo odpowiedzialności cywilnej, albo odpowiedzialności karnej.

W wypadku odpowiedzialności cywilnej, a więc przy braku wyraźnej złej woli, lub karygodnego niedbalstwa, rewident ograniczy się w swoim sprawozdaniu do stwierdzenia istotnych szkód i strat, wywołanych działaniem osoby ponoszącej winę i stosownie do wyników przeprowadzonej rewizji wysunie postulat wyrównania tych szkód i strat w stosunku do winnego osobnika. Zależnie od okoliczności rewident może albo wprost zażądać od danego osobnika dobrowolnego wyrównania należności, albo też zwrócić na to uwagę organom zawiadowczym i nadzorczym spółdzielni.

Jeśli obowiązek wyrównania szkody będzie wynikał z umowy służbowej, wówczas sprawa będzie prosta i jasna, zwłaszcza gdy odnośny pracownik miał złożone uprzednio jakieś zabezpieczenie. W tym wypadku wystar-

czające będzie zastosowanie tych środków, przysługujących spółdzielni, jakie wynikać będą z umowy o pracę. W wypadku, gdy pracownik ma złożoną kaucję, zarząd winien w terminie prekluzyjnym 14-dniowym od chwili rozwiązania stosunku służbowego zażądać od winnego pracownika wyrównania szkody we formie realizacji prawa do jego kaucji. W razie odmowy zarząd wytoczyć mu może powództwo cywilne w ciągu dalszych 4 rech tygodni.

O ile spółdzielnia będzie więc zmuszona do wniesienia pozwu przeciwko pracownikowi, to żądanie pozwu opiewać będzie na zapłatę sumy pieniężnej, jako odszkodowanie i na zezwolenie przez pracownika na pokrycie tej pretensji z kaucji. Orzeczenie Sądu Najwyższego idzie w tym kierunku, że 4-tygodniowy termin zakreślony pracodawcy do wytoczenia powództwa jest terminem prekluzyjnym i że niedotrzymanie tego terminu pozbawia pracodawcę bezwzględnie prawa dalszego zatrzymania kaucji (III Rew. 767/32 11. 5. 32. O. S. P. XII. 29).

W wypadku jeśli pracownik nie ma złożonej kaucji może być wniesione przeciwko niemu powództwo cywilne z żądaniem wyrównania szkody w terminie prekluzyjnym jednego roku od dnia zakończenia stosunku pracy w art. 473 k. z. Jest to tak zwana prekluzja prawa skargi, o jakiej już poprzednio była mowa.

3. W skardze domagać się można zabezpieczenia powództwa zgodnie z przepisami art. 837 i nast. k. p. c. we formie wydania przez sąd t. zw. „tymczasowego zarządzenia", przy czym sposób i zakres zabezpieczenia oznacza sąd na wniosek powodowej spółdzielni. Tego rodzaju zabezpieczenie roszczeń pieniężnych spółdzielni do winnego osobnika, jako pozwanego, może nastąpić albo przez zajęcie ruchomości, albo przez ostrzeżenie hipoteczne, czyli t. zw. prenotację, albo też przez zakaz zbywania lub obciążania nieruchomości niehipotekowanych względnie przez zajęcie wierzytelności lub innego prawa osoby pozwanej (art. 851 nast. k. p. c.).

4. Jeśli powództwo cywilne opierać się będzie nie na umowie służbowej, lecz na czynach niedozwolonych, rodzących obowiązek odszkodowania, natenczas treść skargi winna się opierać na protokole rewizji, protokołach rady nadzorczej lub zarządu spółdzielni, oraz dowodach uzasadniających słuszność żądania, jak np. na wyciągu z ksiąg handlowych, rachunkach, korespondencji i t. p., przy czym podać można również świadków dla stwierdzenia pewnych okoliczności ważnych dla sprawy.

W skardze należy podać nadto wysokość roszczenia pieniężnego względnie oznaczyć wartość przedmiotu sporu, gdyż od tego uzależnioną jest właściwość rzeczowa sądu. Wg. obowiązujących przepisów k. p. c. (art. 10) do właściwości sądów grodzkich należą między in. takie sprawy majątkowe, których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 1000 zł. Sprawy więc powyżej 1000 zł. należą do właściwości sądów okręgowych.

Jeśli chodzi o właściwość miejscową, to wg. przepisów k. p. c. (art. 24) powództwo należy wnieść w zasadzie do tego sądu, w którego okręgu pozwany ma swoje stałe miejsce zamieszkania, atoli odnośnie roszczeń majątkowych, dotyczących przedsiębiorstw handlowych, istnieje przepis k. p. c., że powództwo wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu znajduje się siedziba przedsiębiorstwa (art. 34 k. p. c.), a więc w naszym wypadku siedziba spółdzielni.

Skarga winna w końcu zawierać możliwe dokładne uzasadnienie żądania wyrównania szkody wyrządzonej przez pozwanego i podawać podstawę na jakiej to żądanie się opiera, a więc takie okoliczności, które uzasadniają w rozumieniu prawa obowiązek odszkodowania.

Umowa najmu

Przez umowę najmu, wynajmujący zobowiązuje się dać najemcy używanie rzeczy, a więc np. jakiegoś lokalu, na czas oznaczony lub nieoznaczony za pewną umówioną cenę najmu, zwaną czynszem lub komornem. Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia ponad rok winna być pismem stwierdzona.

To samo obowiązuje co do umów zawartych na czas życia wynajmującego lub najemcy (art. 370 i 371 k. z.). Wynajmujący winien wydać najemcy rzecz w stanie zdatnym do użytku, najemca zaś winien używać rzeczy z należytą starannością i uiszczać czynsz w terminie umownym, a w braku oznaczenia w terminie zwyczajem przyjętym. Drobne naprawy i wydatki połączone ze zwykłym używaniem rzeczy, obciążają najemcę. Wynajmujący nie jest obowiązany do odbudowy rzeczy najemnej zniszczonej wskutek wypadku. Jeżeli natomiast rzecz uległa zniszczeniu z winy wynajmującego, wynajmujący obowiązany jest do jej odbudowy, o ile najemca nie skorzysta z prawa odstąpienia od umowy. Jeżeli w takim wypadku wynajmujący nie odbuduje rzeczy wynajętej, zniszczonej z jego winy, wówczas odpowiada najemcy za szkodę. Gdyby w czasie trwania najmu okazała się potrzeba napraw celem podtrzymania przedmiotów najmu w stanie zdatnym do użytku, a wynajmujący, mimo zawiadomienia go o tym, nie uskutecznił tych napraw w czasie odpowiednim, najemca może je uskutecznić na koszt wynajmującego. Najemca obowiązany jest zawiadomić wynajmującego niezwłocznie o zachodzącej potrzebie uskutecznienia takich napraw, które obciążają wynajmującego i które zmierzają do utrzymania przedmiotu najmu w stanie zdatnym do użytku, gdyż w przeciwnym razie odpowiada za szkodę. Bez pozwolenia wynajmującego nie wolno najemcy czynić w najętej rzeczy żadnych takich zmian, które by naruszały jej substancję. Nie dotyczy to jednak takich zmian jak zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego, gazu, telefonu i t. d.

Celem zabezpieczenia czynszu, zalegającego nie dłużej niż rok, służy wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na wniesionych do przedmiotu najmu ruchomościach najemcy i członków jego rodziny, z nim razem mieszkających, o ile ruchomości te nie są zwolnione od zajęcia w drodze egzekucji (art. 386 k. z. i 570 k. p. c.). Powyższe ustawowe prawo zastawu wynajmującego wygasa, gdy rzeczy zostaną z przedmiotu najmu wyniesione, wynajmujący jednakże może się sprzeciwić wyniesieniu rzeczy i zatrzymać je nawet siłą, to jest na własne niebezpieczeństwo, dopóki zaległy czynsz nie będzie zapłacony, albo zabezpieczony.

Wynajmujący może odstąpić od umowy z powodu niepłacenia czynszu przez najemcę, gdy najemca zalega z zapłatą czynszu co najmniej za dwa okresy płatności. Ustawowe terminy wypowiedzenia najmu, są następujące: gdy czynsz jest płatny w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc, najem można wypowiedzieć najpóźniej na 3 miesiące naprzód na koniec kwartału kalendarzowego, gdy czynsz jest płatny miesięcznie — na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego, gdy czynsz jest płatny w krótszych odstępach czasu na 3 dni naprzód, a gdy najem jest dzienny — na jeden dzień naprzód (art. 390 k. z.).

W myśl rozporządzenia o kształtowaniu cen w Gen. Gubernatorstwie z dnia 12 kwietnia 1940 (Dz. Rozp. I str. 131) podwyższanie czynszu dzierżawnego i mieszkaniowego ponad stan osiągnięty w dniu 31 sierpnia 1939 r. jest niedopuszczalne.

Umowa dzierżawy

Przez umowę dzierżawy, wydzierżawiający zobowiązuje się dać dzierżawcy używanie i użytkowanie rzeczy lub prawa majątkowego, w szczególności prawo wytwarzania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony za zapłatą umówionego czynszu (art. 402 k. z.).

Różnica między najmem a dzierżawą, polega nie na przedmiocie, lecz na sposobie jego wykorzystywania, sposób bowiem korzystania przy dzierżawie polega nie tylko na używaniu, lecz także na użytkowaniu t. j. pobieraniu owoców i innych pożytków z rzeczy dzierżawionych.

Czynsz dzierżawny może być oznaczony bądź w pieniądzach, bądź w rzeczach zamiennych, które mogą być płodami rzeczy dzierżawionej. O terminach płatności czynszu dzierżawy decyduje w pierwszym rzędzie umowa, z braku umowy zwyczaj, a tylko jeżeli ani strony w umowie nie przewidziały terminu płatności, ani też nie przewiduje ich zwyczaj, wówczas w myśl przepisów kodeksu zobowiązań (art. 410) należy płacić czynsz półrocznie z dołu.

Umowa dzierżawy zawarta na czas oznaczony, dłuższy niż rok, powinna być pismem stwierdzona.

Naprawy połączone ze zwykłym używaniem przedmiotu dzierżawy, w szczególności przy dzierżawie gruntów rolnych naprawy dróg, mostów, ogrodzeń, studzien, budynków mieszkalnych i gospodarczych obciążają dzierżawcę, natomiast do napraw obciążających wydzierżawiającego należy w szczególności odbudowa wydzierżawionych budynków, zniszczonych wskutek wypadku, jeżeli dzierżawca nie może bez nich prowadzić prawidłowej gospodarki.

Dzierżawca ma nie tylko prawo, ale i obowiązek korzystania z przedmiotu dzierżawy, według zasad prawidłowej gospodarki. A więc np. przy dzierżawie gruntów rolnych obowiązany jest utrzymywać odpowiedni inwentarz żywy i martwy, uprawiać i użyźniać ziemię. Bez zezwolenia wydzierżawiającego, dzierżawca nie może przedsiębrać takich zmian w zagospodarowaniu przedmiotu dzierżawy, które byłyby niezgodne z jego dotychczasowym przeznaczeniem (np. zmiana roli uprawnej na łąkę lub odwrotnie). Naruszenie przez dzierżawcę tego przepisu (art. 409 k. z.) może uzasadnić prawo wydzierżawiającego do odstąpienia od umowy i do żądania odpowiedniego odszkodowania.

Przepisy o najmie stosuje się odpowiednio do dzierżawy z tym, że do ruchomości, objętych ustawowym prawem zastawu wydzierżawiającego, należą także rzeczy znajdujące się w obrębie przedmiotu dzierżawy i służące do prowadzenia gospodarstwa lub przemysłu, a w szczególności przy dzierżawie gruntu, płody, oraz inwentarz żywy i martwy. Przedmioty powyższe objęte są ustawowym prawem zastawu wydzierżawiającego, o ile należą do dzierżawcy, lub członków jego rodziny z nim razem mieszkających lub gospodarujących, nie zaś wówczas gdy należą do podzierżawcy, wydzierżawiającego lub osób trzecich.

W myśl rozporządzenia z dnia 24 marca 1942 r. (Dz. Rozp. GG. str. 170) zawarcie, zmiana, przedłużenie i wypowiedzenie dzierżawy gruntu rolnego i leśnego oraz roli, wymaga obecnie specjalnego zezwolenia władz. Dotyczy to również nieruchomości używanych do ogrodnictwa i sadownictwa, jak również przedsiębiorstw gospodarki leśnej i drzewnej, oraz ubocznych przedsiębiorstw rolników. W sprawach dzierżawy powyższych gruntów, decyduje Starosta Powiatowy wzgl. Miejski. Decyzja Starosty jest ostateczna. Jeżeli takiego zezwolenia nie otrzymano, natenczas wszelkie czynności prawne dotyczące zawarcia umowy dzierżawy, względnie jej przedłużenia, zmian lub wypowiedzenia, są bezskuteczne, przy czym z ważnego powodu, w szczególności w celu podniesienia wydajności rolnictwa, stosunek dzierżawny może być rozwiązany przez władze. Ponadto wpis do księgi gruntowej w powyższych wypadkach, nie może również nastąpić bez zezwolenia starosty. Kto narusza przepisy tego rozporządzenia podlega karze w postępowaniu karno-administracyjnym.

W sprawie zamykania spółdzielni

Przypominamy poszczególnym spółdzielniom, że w ostatnich dniach miesiąca marca między Wydziałami Głównymi Gospodarki Wyżywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa został zawarty układ, w myśl którego Wydział Główny Gospodarki oraz podległe mu placówki służbowe mają zaniechać zamykania spółdzielni aż do czasu ukończenia podjętej właśnie przez Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa akcji łączenia spółdzielni. Akcja łączenia spółdzielni ma zostać ukończona z dniem 30 czerwca 1943 r.

Układ w sprawie zaniechania zamykania stosuje się również do przedsiębiorstw handlowych spółdzielni.

Biura Okręgowych Związków posiadają fotokopie pisma Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa, Wydział dla spraw spółdzielczości i kredytu z dnia 27 marca 1943 r. Nr. VII A 200 Dr. H/Ms w powyższej sprawie. Jeżeliby więc spółdzielnie otrzymały nakaz zamknięcia na podstawie rozporządzenia w sprawie uruchomienia i łączenia zakładów przemysłowych — ogłoszonego w Dzienniku Rozporządzeń z dnia 3 lutego 1943 r. Nr. 6, należy zwrócić się do właściwego Związku Okręgowego o interwencję.

na MIESIĄC CZERWIEC 1943 r.

Podatki państwowe

5 czerwca: Wpłata do kasy właściwego Urzędu Skarbowego podatku od energii elektrycznej pobranego przez dostawcę energii w drugiej połowie maja.

7 czerwca: Wpłata do kasy właściwego Urzędu Skarbowego podatku dochodowego od uposażeń, potrąconego przez pracodawców od wypłaconych uposażeń w miesiącu maju, przy dołączeniu przepisanego zestawienia zatrzymanych potrąceń podatkowych.

10 czerwca: Wpłata do właściwej kasy gminnej (miejskiej) dodatku wojennego do daniny od mieszkańców, potrąconego przez pracodawcę w miesiącu maju z dołączeniem przepisanego zgłoszenia.

15 czerwca: Uiszczenie w kasie właściwego Urzędu Skarbowego zaliczki na podatek obrotowy za miesiąc maj przez podatników, których obrót w roku kalendarzowym 1943 przekroczył 50.000 zł., z dołączeniem zgłoszenia podatku obrotowego za miesiąc maj.

20 czerwca: Wpłata do kasy właściwego Urzędu Skarbowego podatku od energii elektrycznej, potrąconego w pierwszej połowie czerwca przez dostawcę energii.

30 czerwca: Wpłata do kasy Urzędu Skarbowego pierwszej raty podatku od nieruchomości za r. 1943, w wysokości połowy rocznego wymiaru. Płatnicy, którzy nie otrzymali nakazu płatniczego, winni wpłacić ratę w wysokości połowy wymiaru za r. 1942.

Podatki gminne, świadczenia socjalne i inne opłaty

7 czerwca: Wpłata do kasy właściwego Urzędu Skarbowego opłaty do funduszu pracy od tantiem wypłaconych w miesiącu maju.

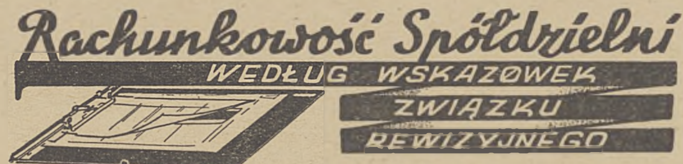
10 czerwca: Wpłata do właściwej kasy gminnej (miejskiej) daniny od mieszkańców, potrąconej w maju przez pracodawców z dołączeniem przepisanego zgłoszenia.

10 czerwca: Wpłata do właściwej kasy Ubezpieczalni Społecznej wkładek ubezpieczeniowych od choroby, od wypadków, na fundusz bezrobocia, emerytalny i na fundusz pracy od płac, wypłaconych w miesiącu maju.

15 czerwca: Uiszczenie podatku od sumy płac za miesiąc-maj z dołączeniem przepisowego zgłoszenia podatku od sumy płac do kasy właściwego Urzędu Gminnego.

15 czerwca: Składka do Izby Centralnej, Grupa Główna Wyżywienia i Rolnictwa, za czas od 1 stycznia do 31 marca 1943 r. Składkę należy wpłacić do Centralnej Kasy Sp. Roln. w Krakowie na konto „Komisarz Związku Spółdzielni — składki do Izby Centralnej".

1—30 czerwca: Wpłata do właściwej kasy gminnej (miejskiej) opłat wodociągowych, kanałowych i za czyszczenie ulic stosownie do nakazu zapłaty.

Księgowanie opakowań kaucjonowanych

Poniżej podajemy powtórnie sposoby księgowania opakowań kaucyjnych, ponieważ w zeszłym numerze nie uwydatniły się należycie, z powodu nieodpowiedniego miejsca, księgowanie w ramach sum pozabilansowych (pod linię).

A) Przy opakowaniach własnych

Legenda: 0) Zapas opakowań według bilansu otwarcia
1) Rozchód opakowań za kaucją gotówkową
2) Rozchód opakowań za kaucją kredytową
3) Przychód części opakowań i zwrot kaucji gotówkowej
4) Część opakowań nie zostaje zwrócona
5) Księgowania przed zamknięciem rocznym

10 Kasa	
1) 400	3) 350

15 Wierzytelności (konta dłużników)	
2) 300	

166 Różne wierzytelności i zobowiązania (kaucje za opakowania własne)	
	5a) 200

316/1 Kupno opakowań	
0) 1000	4a) 140

816 Sprzedaż opakowań	
4a) 140	4) 150

316/2 Opakowania kaucjonowane	
3) 350	1) 400
4) 150	2) 300
5a) 200	

1930 Wydane opakowania własne	
5b) 200	

1931 Zobowiązania kaucyjne z opakowań własnych	
	5b) 200

Przy zamknięciu rocznym można też księgować:

Wn 3168 }
Ma 3160 } 200

B) Przy opakowaniach obcych

Legenda: 1) Przychód opakowań obcych za kaucją gotówkową
2) Przychód opakowań obcych na kaucją kredytową
3) Rozchód opakowań obcych za kaucją gotówkową
4) Rochód opakowań obcych za kaucją kredytową
5) Przychód opakowań obcych wydanych osobom trzecim i zwrot kaucji gotówkowej
6) Rozchód obcych opakowań tytułem zwrotu właścicielowi i odbiór kaucji gotówkowej
7) Księgowania przed zamknięciem rocznym

10 Kasa	
3) 100	1) 800
6) 150	5) 50

15 Wierzytelności (konta dłużników)	
1) 800	6) 150

15 Zobowiązania (konta wierzycieli)	
5) 50	3) 100

316/3 Obrót opakowaniami obcymi	
1a) 800	3a) 100
2) 300	4) 400
5a) 50	6a) 150
	7) 500

1932 Opakowania obce	
3a) 100	5a) 50
4) 400	
7) 500	

1933 Zobowiązania kaucyjne z opakowań obcych	
6a) 150	1a) 800
	2) 300

Sklepowy jednej ze spółdzielni Spożywców zwrócił się do Wydawnictwa z prośbą o wyjaśnienie względnie poradę w sprawie ściągnięcia należytości z dłużnika, który wybrał w sklepie Spółdzielni towary na kredyt dłużnej sumy.

W danym wypadku chodzi o agronoma gminnego, który biorąc bieżąco ze Spółdzielni towary na kredyt, wyjechał w pewnej chwili do innej gminy, należytości nie wpłacił i nie chce wpłacić. Sklepowy wpłacił dłużną sumę sam do kasy, prosi jednak o radę, gdzie się zwrócić ażeby odebrać gotówkę od owego agronoma.

W odpowiedzi na powyższe pytanie możemy stwierdzić tylko, że sklepowy może uzyskać swoje pieniądze, o ile dłużnik dług swój w dalszym ciągu uznaje, względnie też o ile sklepowy ma wyraźne dowody na to, że wymieniony urzędnik dług zaciągnął. W ostatnim wypadku, gdyby dłużnik nie chciał zapłacić, można zwrócić się do jego władzy służbowej, agronoma powiatowego — aby ten wpłynął na swojego podwładnego w kierunku uregulowania długu.

Ponadto pozostaje droga sądowa.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

Konferencja referentów kształcenia

W dniach 7 i 8 maja 1943 r. odbyła się w Warszawie w lokalach Okręgowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni przy ulicy Wareckiej 11 a konferencja referentów kształcenia spółdzielczego ze wszystkich Związków Okręgowych.

Na program konferencji złożyły się materiały sprawozdawcze oraz referaty pt. „Fachowe dokształcanie pracowników spółdzielni“ oraz „Praktyka jako sposób kształcenia spółdzielczego“. Do drugiego referatu wygłoszony został koreferat.

Z części sprawozdawczej na uwagę zasługuje szereg osiągniętych wyników i spostrzeżeń poczynionych w czasie całorocznego okresu działalności Związku w dziedzinie kształcenia i dokształcania spółdzielczego. Centrala urządziła 5 kursów ustnych, a mianowicie: kurs dla kierowników warsztatów mechanicznych przy powiatowych spółdzielniach rolniczo-handlowych, kurs dla kierowników spółdzielni owocarskich i warzywniczych oraz dwa kursy metodologiczne.

Kurs dla kierowników warsztatów mechanicznych o tyle godny jest uwagi, że warsztaty te mają w przyszłości stać się podstawą zakładania samodzielnych spółdzielni maszynowych.

Szkolnictwo spółdzielcze rozpada się na szkoły własne oraz na klasy spółdzielcze. Własną szkołę jednoroczną posiada Związek w Nałęczowie, a ponadto w czterech szkołach handlowych prowadzi się klasy spółdzielcze. Szkoła spółdzielcza w Nałęczowie w ciągu 11-letniego istnienia dała przygotowanie fachowe 550 absolwentom, którzy w 80 procentach zatrudnieni są w ruchu spółdzielczym.

Bibliotekarstwo Centrali i Okręgowych Związków rozwija się coraz bardziej. Centrala i Okręgi mają razem 2256 książek. (Centrala sama ma 1062 książek). W ciągu roku ubiegłego korzystało z biblioteki biur Okręgu i Centrali 111 osób. W centrali wypożyczono 199 książek.

Również sprawozdania Okręgów dostarczyły dowodów żywej działalności w dziedzinie kształcenia spółdzielczego. Okręg w Radomiu zorganizował kurs cholewkarski, w którym brało udział 40 uczestników. W związku z kursem wydano podręcznik szewca-cholewkarza, o nakładzie 1000 egzemplarzy.

Referent przygotowania rzemieślniczego w Centrali Związku stwierdza, że po rozpoznaniu i ustaleniu potrzeb spółdzielczości rzemieślniczej już istniejącej i pożądanej sieci spółdzielni rzemieślniczych — przystąpiono do przygotowania programów i wyszukania sił instruktorskich. Wyszukanie ludzi jest zadaniem w obecnym czasie bardzo trudnym. Najważniejsze zamierzenia na przyszły okres pracy odnoszą się do potrzeb spółdzielni szewskich, przygotowuje się mianowicie dalsze kursy szewsko-cholewkarskie.

W sprawozdaniu Związku Okręgowego Warszawskiego zwraca uwagę trudność, jaką odczuwa Związek w wychowywaniu narybku. Z pośród praktykantów wysyłanych do spółdzielni mało kto skłonny jest wracać do pracy w biurze Związku Rewizyjnego na obsadę spółdzielni w ustalonej formie i zakresie.

We wszystkich Okręgach odbywały się kursy i konferencje w sprawach rachunkowości spółdzielni, konferencje rewidentów. Ponadto biegną kursy spółdzielcze pierwszego i drugiego stopnia jak również kurs specjalny księgowości przebitkowej.

Akcja kształcenia i dokształcania spółdzielczego, którą prowadzi Związek Rewizyjny, ma oczywiście na celu przygotowanie jak najliczniejszych i doborowych kadr pracowników dla spółdzielni i ich przedsiębiorstw z jednej strony a dla potrzeb rozwoju, nadzoru i organizacji ruchu spółdzielczego z drugiej strony. Troska o narybek była nutą dominującą nie tylko w sprawozdaniach i dyskusji nad nimi, lecz także w części referatowej.

Referat pt. „Praktyka jako sposób kształcenia spółdzielczego“, jak również i następujący koreferat dał słuchaczom sposobność do uprzytomnienia sobie współzależności między wzrastaniem poziomu wykształcenia zawodowego a rozwojem przedsiębiorstw spółdzielczych.

Do truizmów niewątpliwie należy stwierdzenie, że teoretyczne przygotowanie jest niewystarczające, że wartość praktyki zawodowej niczym nie da się zastąpić i że spółdzielniom potrzeba licznych zastępców fachowców w handlu, rzemiośle i dziedzinach specjalnych. Nowe jednak światło może rzucić na praktyczne kształcenie narybku zawodowego w spółdzielniach spostrzeżenie względnie postulat, że warsztat spółdzielczy, który pracuje lub pracować powinien na zasadach społecznych, jest dla praktykanta, ucznia i terminatora najbardziej bezinteresownym mistrzem. Jeżeli spółdzielnia w dziedzinie gospodarczej nie pracuje na zysk, to i jako pracodawca nie idzie na wyzysk swoich pracowników i w praktykującym narybku fachowym nie upatruje taniej i łatwej siły roboczej, lecz stara się ten narybek przygotować jak najsumienniej do pracy w przedsiębiorstwach spółdzielczych. Charakter społeczny spółdzielni ułatwić jej powinien podchodzenie do zagadnienia kształcenia fachowego. Spółdzielnia jako zakład nauki praktycznej mogłaby dzięki swej bezinteresowności przekształcić całkowicie system praktyki w zawodach technicznych i handlowych oraz system terminu rzemieślniczego.

Przy tej sposobności należałoby wyjaśnić, co w danym wypadku rozumiemy przez bezinteresowność spółdzielni. Każde pokolenie uczące się, praktykujące i przygotowujące się do jakiegokolwiek zawodu ma do pokonania nie tylko mniej lub więcej trudne arkana wiedzy fachowej i sprawności technicznej, lecz u progu wejścia w życie zawodowe ma do pokonania jeszcze egoistyczny opór starszego pokolenia, broniącego zazwyczaj młodym dostępu do równej linii startu w zawodzie.

Spółdzielczość ma tu rozległe pole do działania. Może ona złagodzić walkę między młodym a starym pokoleniem fachowców. Spółdzielnia jako zakład kształcący nie jest zazdrosnym pryncypałem i w tym znaczeniu jest bezinteresowna.

Bezinteresowność spółdzielni przejawia się dalej w dziedzinie społecznej. Spółdzielnia nie wyzyskuje pracownika młodego. Tak przynajmniej być powinno. W rze-

---

Dobro pojedynczych osób

nie da się pojąć ani urzeczywistnić

bez

Dobra ogólnego

---

czywistości bowiem zdarza się częstokroć, że praktyka w spółdzielni rozwija się w zależności od kolejnego nawału pracy w różnych działach. Tam, gdzie w danej chwili najwięcej jest pracy, tam posyła się praktykantów. Troskę zaś o samą praktykę, o nauczenie się czegoś i objęcie całokształtu przedsiębiorstwa spółdzielni pozostawia się przemyślności praktykanta i jego spostrzegawczości. Tak oczywiście być nie powinno; spółdzielnia winna we własnym zresztą interesie oraz w interesie całego ruchu spółdzielczego być tym bezinteresownym szefem, który nie „zapycha dziur" uczniami i praktykantami, lecz stara się im dać możność rzeczywistego uczenia się i praktykowania.

Powiedziałby ktoś, że w ten sposób propaguje się naukę ułatwioną i stwarza cieplarniane warunki rozwoju narybku. Zapewne, to co łatwo przychodzi, nie jest trwałe. Jeżeli jednak uprzytomnimy sobie, jak szalone braki ma u nas młodzież w ogólnym wykształceniu techniczno-zawodowym i jak nikłe są zainteresowania praktycznym życiem i jego potrzebami wyniesione ze środowiska, możemy śmiało jeszcze czas jakiś kroczyć po drodze ułatwiania warunków kształcenia, na to miejsce zaś zwiększać pensum i przeprowadzać dokładną selekcję uzdolnień i charakterów.

Brak zainteresowania fachem rzemieślniczym, technicznym i handlowym na korzyść tzw. wykształcenia ogólnego jest smutnym zabytkiem wadliwego rozwoju gospodarki społecznej ochranianym w dodatku przez snobizm i mylny pogląd na tzw. „awans społeczny". Według tego poglądu wybić się można tylko przez wykształcenie ogólne a dyplom dawał wszystko. To, że ktoś nie nadawał się absolutnie do awansu zawodowego, fachowego, nie przeszkadzało w awansowaniu „społecznym". Wykształcenie zawodowe traktowano nie jako wartość samoistną, lecz jako namiastkę wykształcenia ogólnego, jako ratowniczą furtkę, przez którą można było niejako chyłkiem dojść do stanowiska w społeczeństwie.

Poruszana sprawa jest zagadnieniem ogólniejszym, niemniej jednak spółdzielnie jako warsztat fachowy, jako miejsce praktyki licznych fachowców o nastawieniu spółdzielczym, winna wiedzieć i wpajać swoim praktykantom zasadę, że tylko awans w fachu uprawnia do awansu społecznego. Spółdzielczość jako ruch tkwiący korzeniami w społeczeństwie może przyczynić się znakomicie do przebudowy pojęć o wartości kształcenia zawodowego i praktycznego.

Wykształcenie spółdzielcze składa się z nauki teoretycznej w szkole względnie na kursach oraz z praktyki w spółdzielniach. Jest ono nie tylko kształceniem fachowym lecz również obejmuje jako istotny składnik wychowanie w duchu spółdzielczym. Dążeniem działów kształcenia spółdzielczego jest, aby absolwenci, kandydaci i uczniowie szkół względnie kursów spółdzielczych, szli na praktyki przedszkolne, wakacyjne i pozaszkolne do pewnych oznaczonych spółdzielni specjalnie w tym celu wybranych i zakwalifikowanych. Na wybór spółdzielni nadających się jako miejsce praktyki winna mieć wpływ szkoła spółdzielcza. Praktyka winna obejmować wszystkie działy spółdzielni. Nasuwa się tu zagadnienie, czy w czasie praktyki ważniejszą jest specjalizacja fachowa (np. w dziale zbożowym, księgowości, dziale ziemniaczanym itp.), czy też poznanie całego przedsiębiorstwa spółdzielni. Zagadnienie to jest aktualne tylko w spółdzielniach, których przedsiębiorstwo przetwórcze wzgl. wytwórcze jest wielorodzajowe. Praktykę spółdzielcy zawsze nabywa się samorzutnie na podstawie własnych zainteresowań i pobudek emocjonalnych, podczas gdy sprawność zawodowa jest legitymacją użyteczności człowieka w ogóle. Spółdzielcą jest się z duszy, a zbożowcem czy mleczarzem z fachu.

Dalsze poruszone w części referatowej zagadnienie dotyczyło fachowego dokształcenia pracowników spółdzielni. Postulat wytężonej pracy w kierunku zajęcia przez spółdzielnie miejsca rzemiosła i handlu żydowskiego referent wyprowadza jako wniosek z cyfr, z których wynika, że rzemiosło i handel przeważnie były w rękach żydowskich.

Również dawne na wyzysku oparte nakładztwo wyrobów chałupniczych winno zdaniem referenta zostać w szerszej mierze przejęte przez spółdzielnie.

Konferencja kierowników działów kredytowych

Wskutek zarządzenia pełnomocnika Urzędu Nadzoru Bankowego dla nadzoru nad spółdzielniami kredytowymi Związek Rewizyjny Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie zwołał na dzień 4 czerwca 1943 r. do centrali w Krakowie konferencję Kierowników działów spółdzielni kredytowych w Związkach Okręgowych. Udział w konferencji biorą także dyrektorowie Okręgów. Celem konferencji jest omówienie zagadnienia kształtowania się sytuacji i rozbudowy spółdzielni kredytowych jak również sprawy z Urzędem Nadzoru Bankowego. Jako prelegenci przemiawiają pełnomocnik Urzędu Nadzoru Bankowego oraz Komisarz Centralnej Kasy Spółek Rolniczych. Konferencja trwa dwa dni. Pierwszy dzień poświęcony jest na referaty prelegentów, drugi dzień zaś na szereg zagadnień innych.

OGŁOSZENIA REJESTROWE I STATUTOWE

OBJAŚNIENIE ZNAKÓW: N-ry DOLNE Z PRAWEJ STRONY: Nr ogłoszenia w piśmie i kolejność ogłoszeń kilkakrotna.

CENNIK OGŁOSZEŃ SPÓŁDZIELNI: Ogłoszenia rejestrowe: pierwszy wpis — zł 80.—; zmiany w rejestrze — zł 30.—; za każde ogłoszenie likwidacyjne — zł 30.—. Ogłoszenie o walnym zgromadzeniu — zł 45.—. Ogłoszenie bilansu w tabeli — zł 80.—, oddzielnie — zł 160.—.

Rejestracja nowych statutów

Sygn. I. RP. 25/43 I. RS. V. 114. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, sprawa Jana Syrowatki i tow. w Rudniku o wpisanie do rejestru spółdzielni nowozałożonej firmy postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 114. 1. Nr. kolejny wpisu: 1. Firma: „Rolnik" Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpowiedzialnością udziałami w Rudniku n/S. Siedziba: Rudnik n/S. Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa: Przedmiotem przedsiębiorstwa Spółdzielni jest zakup, przeróbka i zbyt płodów rolnych na własny i komisowy rachunek oraz kupno i sprzedaż przedmiotów i towarów, potrzebnych w gospodarstwach rolnych i domowych. Spółdzielnia może prowadzić wymienione operacje również z niečłonkami. Udział wynosi 50 zł płatny w połowie zaraz, reszta w dwóch równych ratach kwartalnych. Członkowie zarządu: Jan Syrowatka, Kazimierz Tobola, Wiktor Falandysz. a) czas trwania spółdzielni nieograniczony; b) pismo do ogłoszeń Dziennik Urzędowy; c) rok obrachunkowy od 1 lipca do 30 czerwca; d) zarząd składa się z 3 członków i 3 zastępców. Firmę podpisuje dwóch członków zarządu łącznie. e) ograniczenia uprawnień zarządu zawiera § 21 statutu; f) przepisy o likwidacji ustawowe. Data wpisu 17 maja 1943 r. Rs. 1005

Nr. akt. Rp. 14/43. I. RS. V. 113. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, sprawa Bronisława Zawoła w Tarnogórze o wpisanie do rejestru spółdzielni nowozałożonej firmy postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru spółdzielni V. 113. 1. Nr. kolejny wpisu: 1. Firma: Spółdzielnia Spożywców „Jedność" w Tarnogórze z odpowiedzialnością udziałami. Siedziba: Tarnogóra. Odpowiedzialność członków zadeklarowanymi udziałami. Przedmiot przedsiębiorstwa; spółdzielnia będzie organizować i prowadzić wszelkiego rodzaju zakłady gospodarcze oraz podejmować działalność społeczno-kulturalną, w szczególności zaś będzie kupować hurtowo, przerabiać oraz wytwarzać artykuły spożycia i przedmioty użytku domowego oraz gospodarczego i odsprzedawać je detalicznie swoim członkom. Ponadto spółdzielnia będzie: a) przyjmować wkłady

oszczędnościowe od członków w imieniu i na rachunek Banku Spółdzielczego „Społem" w Warszawie i za zezwoleniem tegoż Banku; b) wymieniać płody rolne na artykuły spożywcze; skupować płody rolne przerabiać i zbywać na własny i komisowy rachunek; c) prowadzi wszelkiego rodzaju działalność kulturalno-oświatową i społeczną, związaną z działalnością spółdzielni. Uwaga do § 3, ustępu 1: walne zgromadzenie może zezwolić na działalność gospodarczą i z nieczłonkami. Udział wynosi 25 zł płatny przy zapisaniu się. Członkowie zarządu: Bronisław Zawół, Walenty Kida, Marcin Zarzycki. a) czas trwania spółdzielni nieograniczony; b) pismo do ogłoszeń dziennik urzędowy; c) rok obrachunkowy kalendarzowy; d) zarząd składa się z 3 osób powołanych przez radę nadzorczą. Firmę podpisuje dwóch członków zarządu łącznie. e) ograniczenia uprawnień zarządu zawiera § 29 statutu; f) przepisy o likwidacji ustawowe. Data wpisu 5 maja 1943 r. Rs. 1005 a

Zmiany statutów

Kasa Stefczyka, spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Krzeszowicach zawiadamia, iż Walne Zebranie Spółdzielni, odbyte w dniu 29. IV. 1943 r. uchwaliło połączenie z Bankiem Spółdzielczym z odpowiedzialnością ograniczoną w Krzeszowicach, przy czym prawną podstawą połączenia jest statut Banku Spółdzielczego. W związku z powyższym dokonano podwyższenia jednostki udziałowej ze zł 10,— na zł 25,—, oraz dotychczasową odpowiedzialność nieograniczoną zmieniono na 10-cio krotną w stosunku do zadeklarowanych udziałów. Stosownie do przepisów art. 73 ustawy o spółdzielniach Kasa Stefczyka w Krzeszowicach wzywa wszystkich wierzycieli, niezgadzających się na powyższą zmianę do zgłoszenia się ze swoimi pretensjami w przeciągu 3-ch miesięcy od daty ostatniego zgłoszenia, oświadczając zarazem gotowość do ich bezzwłocznego zaspokojenia. Równocześnie Spółdzielnia podaje do wiadomości, iż wierzycieli, którzy w wymienionym czasokresie nie zgłoszą się do Spółdzielni, będzie się uważać za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 984/Ogł. II.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Banku Ludowego w Głownie Spółdzielni z odpowiedzialnością nieograniczoną, uchwaliło jednogłośnie w dniu 21 marca 1943 r. znieść dodatkową odpowiedzialność nieograniczoną członków za zobowiązania spółdzielni a przyjąć odpowiedzialność dziesięciokrotną w stosunku do zadeklarowanych udziałów. — Wzywa się wszystkich wierzycieli nie zgadzających się na powyższą zmianę do zgłoszenia w Banku swych pretensji, celem ich zaspokojenia. Wierzyciele, którzy w ciągu 3 miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia nie zgłoszą się do Banku, uważać się będzie za zgadzających się na powyższą zmianę. Sp. 936/ogł. II.

Walne Zgromadzenie członków Spółdzielczego Banku Ludowego z ograniczoną odpowiedzialnością w Bychawie uchwaliło w dniu 31 marca 1943 roku obniżyć wysokość udziału ze 100 na 50 złotych i zmniejszyć dodatkową odpowiedzialność z 25-ciokrotnej na dziesięciokrotną w stosunku do każdego zadeklarowanego udziału, oraz przyjąć nowy statut w opracowaniu Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Gen. Gub. Wzywa się wszystkich wierzycieli niezgadzających się na powyższe zmiany do zgłoszenia swych roszczeń do Spółdzielni w celu ich pokrycia. Wierzyciele, którzy nie zgłoszą swych pretensji w przeciągu 3-ch miesięcy od daty 3-go ogłoszenia, będzie się uważać za zgadzających się na te zmiany. Sp. 938 ogł. II.

Bank Ludowy Spółdzielnia zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością w Rozwadowie podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie członków, odbyte w dniu 4. IV. 1943 r. uchwaliło przyjąć w miejsce dotychczas obowiązującego nowy statut wzorowy, przy czym zniżono jednostkę udziałową ze zł 100— na zł 25.—. W związku z powyższym wymieniona Spółdzielnia wzywa w myśl przepisów art. 73 ustawy o Spółdzielniach wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia do zgłoszenia swoich pretensji, które Spółdzielnia gotowa jest zaspokoić, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty, potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do Spółdzielni w przeciągu 3 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia uważać będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 948/ogł. II.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia członków Banku Ludowego z nieogr. odpow. w Szczekocinach, odbytego dnia 2 maja 1943 r. postanowiono przyjąć nowy statut wzorowy opracowany przez Związek Rewizyjny w G. G. W statucie tym zmieniono nazwę banku na: „Bank Spółdzielczy z odpow. ograniczoną w Szczekocinach" oraz zmieniono odpowiedzialność nieograniczoną na „odpowiedzialność ograniczoną z dodatkowa odpowiedzialnością do wysokości pięciokrotnej od zadeklarowanych udziałów". W związku z powyższą zmianą Bank podaje do wiadomości, że gotów jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego (trzeciego) ogłoszenia, względnie złożyć do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się do banku w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia uważać się będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 1000/Ogł. I.

Nr. I. RS. II. 34. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, sprawa Okręgowej Mleczarni Spółdzielczej Kraczkowa w Łańcucie o wpisanie do rejestru spółdzielni zmian statutu postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru II. 34 następujące dane: Udział wynosi 50 zł, płatny w 1/5 części przy zadeklarowaniu, resztę w 4 równych ratach miesięcznych. Data w pisu 11 maja 1943 r. Rs. 1004

Nr. I. RS. I. 118. Sąd Okręgowy w Rzeszowie, sprawa Kasy Stefczyka w Łańcucie o wpisanie do rejestru Spółdzielni zmiany statutu postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru I. 118. 1. Nr. kolejny wpisu 12. I. firma brzmi: Powszechny Bank Spółdzielczy im. Dra Stefczyka z odpowiedzialnością nieograniczona. Siedziba: Łańcut. II. Przedmiot przedsiębiorstwa: 1) Udzielanie kredytów w formie dyskonta weksli, pochodzących z obrotów handlowych, pożyczek wekslowych lub skryptowych oraz w rach. bieżącym, zabezpieczonych bądź hipotecznie, bądź przez poręczenia co najmniej dwóch majątkowo odpowiedzialnych osób, bądź zastawem papierów wartościowych, wymienionych w punkcie 5 niniejszego paragrafu. 2) Redyskont weksli. 3) Przyjmowanie wkładów pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładowych imiennych, jednak bez prawa wydawania takich dowodów płatnych okazicielowi. 4) Wydawanie przekazów, czeków i akredytyw, oraz dokonywanie wypłat i wpłat w granicach państwa z tym, że wykonywanie tych czynności dla niečłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego. 5) Kupno i sprzedaż na rachunek własny, oraz na rachunek osób trzecich papierów procentowych, państwowych i samorządowych, listów zastawnych, akcja central gospodarczych i przedsiębiorstw organizowanych przez spółdzielnie i związki centralne gospodarcze oraz akcji Banku Polskiego. 6) Odbiór wpłat na rachunek osób trzecich, inkaso weksli i dokumentów z tym, że wykonywanie tych czynności dla niečłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego. 7) Przyjmowanie subskrypcji na pożyczki państwowe i komunalne oraz na akcję przedsiębiorstw, o których mowa w punkcie 5 niniejszego paragrafu. 8) Zastępstwo czynności na rzecz Banku Polskiego i banków państwowych. 9) Przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i innych walorów, oraz wynajmowanie kasetek zabezpieczonych. III. Udział wynosi 20 zł. płatny na raz w całości. IV. Członek zarządu Karol Pelc. V. Przyjmuje się do wiadomości ponowny wybór członków zarządu Stanisława Dzieniewicza i Władysława Błaszkiewicza. Data wpisu 11 maja 1943 r. Rs. 1004 a

Bank Ludowy w Tarnowie, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością — podaje do wiadomości, że na Walnym Zgromadzeniu, odbytym w dniu 18. IV. 1943 postanowiono połączyć tą Spółdzielnię z Kasą Stefczyka w Tarnowie na Strusinie. Równocześnie postanowiono obniżyć jednostkę udziałową ze 100.— zł na zł 50.—, a dotychczasową odpowiedzialność członków zmienić na odpowiedzialność dziesięciokrotną, ale tylko w stosunku do pierwszego zadeklarowanego udziału. Spółdzielnia podaje do wiadomości, że gotowa jest na żądanie zaspokoić wszystkich wierzycieli, których wierzytelności istnieć będą w dniu ostatniego ogłoszenia, względnie złoży do depozytu sądowego kwoty potrzebne na zabezpieczenie wierzytelności niepłatnych jeszcze, lub spornych, że jednak wierzycieli, którzy nie zgłoszą się w przeciągu trzech miesięcy od tego dnia, uważać będzie za zgadzających się na zamierzoną zmianę. Sp. 1007

I. RS. I. 164. Postanowienie. Dnia 15 maja 1943. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, sprawa spółdzielni mleczarskiej „Zyndram" z ogr. odpow. w Łącku, o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany statutu, postanawia wpisać do rejestru spółdzielni, numer rejestru I. RS. I. 164, następujące dane: Rubr. 1. numer kolejny wpisu 8. Rubr. 2. Firma spółdzielni, siedziba, rodzaj i zakres odpowiedzialności członków: Okręgowa Mleczarnia Spółdzielcza „Zyndram" w Łącku z odpowiedzialnością udziałami. Rubr. 3. Przedmiot przedsiębiorstwa, ograniczenia co do zawierania umów z niečłonkami: przerób i zbyt nabiału i jaj, dostarczanych przez członków i dostarczanie im artykułów potrzebnych w gospodarstwie hodowlanym i nabiałowym. Działalność ta obejmuje i niečłonków. Rubr. 4. Wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania: udział wynosi 10 zł — płatny przy przystąpieniu. Rubr. 5. Imiona i nazwiska członków zarządu: Kuziel Stanisław, Talar Maciej, Toporowski Feliks. Rubr. 6. a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismem przeznaczonym do ogłoszeń jest organ Związku Rewizyjnego, c) rok obrachunkowy kalendarzowy, d) liczba członków Zarządu oraz sposób reprezentowania: trzech członków Zarządu, pod brzmieniem firmy podpisy co najmniej dwóch członków Zarządu, e) ograniczenia uprawnień Zarządu wedle art. 17 statutu, g) przepisy o likwidacji ustawowe. Rs. 1009

I. RS. I. 152 — I. RS. II. 34. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, po rozpoznaniu sprawy wpisania do rejestru spółdzielni połączenia Towarzystwa Zaliczkowego spółdz. zarej. z ogr. odpow. w Starym Sączu z Kasą Stefczyka spółdz. z nieogr. odpow. w Moszczenicy Wyżnej, zmiany statutu i wyboru nowych członków zarządu postanawia: I. wpisać w rejestrze spółdzielni, nr. rej. RS. II. 34 następujące dane: Rubr. 1. numer kolejny wpisu 5. Rubr. 2. Firma spółdzielni, siedziba, rodzaj i zakres odpowiedzialności członków: Bank Spółdzielczy z ograniczoną odpowiedzialnością w Starym Sączu. Odpowiedzialność udziałami i dalszą kwotą równającą się 10-krotnej wysokości zadeklarowanych udziałów. Rubr. 3. Przedmiot przedsiębiorstwa, ograniczenia co do zawierania umów z niečłonkami: a) udzielanie kredytów w formie dyskonta weksli, pochodzących z obrotów handlowych, pożyczek wekslowych lub skryptowych, oraz w rach. bieżącym, zabezpieczonym bądź hipotecznie bądź przez poręczenia co najmniej dwóch majątkowo odpowiedzialnych osób, bądź zastawem papierów wartościowych, wymienionych w punkcie e) poniżej, b) redyskont weksli, c) przyjmowanie wkładów pieniężnych z prawem wydawania dowodów wkładkowych imiennych, jednak bez prawa wydawania takich dowodów, płatnych okazicielowi, d) wydawanie przekazów, czeków, akredytyw, oraz dokonywanie wpłat i wypłat w granicach państwa z tem, że dokonywanie tych czynności dla niečłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego, e) kupno i sprzedaż na rachunek własny oraz na rachunek osób trzecich papierów procentowych, państwowych i samorządowych, listów zastawnych, akcji central gospodarczych i przedsiębiorstw organizowanych przez spółdzielnie i związki centrale gospodarcze oraz akcji Banku Polskiego, f) odbiór wpłat na rachunek osób trzecich, inkaso weksli i dokumentów z tym, że wykonywanie tych czynności dla niečłonków uzależnione jest od przynależności do Związku Rewizyjnego, g) przyjmowanie subskrypcji na pożyczki państwowe i komunalne oraz na akcje przedsiębiorstw, o których mowa w punkcie e) wyżej, h) zastępstwo czynności na rzecz Banku Polskiego i banków państwowych, i) przyjmowanie do depozytu papierów wartościowych i innych walorów oraz wynajmowanie kasetek ubezpieczonych. Kredytu udziela się tylko członkom. Rubr. 4. Wysokość udziału, wpłat na udział i czas ich dokonywania: udział wynosi 25 złotych i jest płatny na raz w gotówce. Rubr. 5. Imiona i nazwiska członków zarządu (dyrekcji): Pajmowski Józef, Starczewski Stanisław i Kuziel Jan. Rubr. 6. a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) pismem przeznaczonym do ogłoszeń jest organ prasowy Związku Rewizyjnego, c) rok obrachunkowy kalendarzowy, d) dyrekcja składa się z trzech członków, firmę podpisuje co najmniej dwóch członków dyrekcji, e) ograniczenia uprawnień dyrekcji wedle § 25 statutu, f) przepisy o likwidacji wedle § 51 statutu. Rubr. 9. Firma powstała przez połączenie Towarzystwa Zaliczkowego spółdz. z ogr. odpow. w Starym Sączu z Kasą Stefczyka spółdz. z nieogr. odpow. w Moszczenicy Wyżnej — z tym, że spółdzielnia przejmującą jest Towarzystwo Zaliczkowe, zaś podstawą rachunkową połączenia są bilanse obu firm, sporządzone na dzień 31/12. 1941. II. wpisać w rejestrze spółdzielni, nr. rej. RS. I. 152, iż firmę Kasa Stefczyka z nieogr. odpow. w Moszczenicy Wyżnej wykreśla się z rejestru z powodu połączenia się tejże z Towarzystwem Zaliczkowem spółdz. zarej. z ogr. odpow. w Starym Sączu. Ks. 1012

Rejestracja członków zarządu

II. RS. III. 342. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Bobowej z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie zarządu: Adam Śmiałowski, Piotr Bąk i Jan Przylasko, a w miejsce ich wybrani zostali Jan Borczuch, Jan Paździor i Józef Śmierciak. Rs. 967

II. RS. III. 321. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10. marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Jedność" w Pawęzowie z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie zarządu Tadeusz Kocot i Ignacy Ostręga, a w miejsce ich wybrani zostali Stanisław Małecki i Stefan Wałaszek. Rs. 967a.

II. RS. III. 406. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Żabnie z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie zarządu Jan Orłowski i Bartłomiej Wawrzyński, a w miejsce ich wybrani zostali Stanisław Uramek i Antoni Mikos. Rs. 967b.

II. RS. I. 137. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Kasa Stefczyka Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Woli Rzędzińskiej, że ustąpili członkowie zarządu Franciszek Kozioł i Karol Masło, a w miejsce ich wybrani zostali Franciszek Kukla i Józef Kozioł. Rs. 967c.

II. RS. III. 296. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Jedność" w Nawsiu Górnym z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek zarządu Walenty Bożek, a w miejsce jego wybrany został Antoni Gawor. Rs. 967d.

II. RS. III. 371. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Praca" w Książnicach z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpili członkowie zarządu Wawrzyniec Cieślak i Władysaw Pogoda, a w miejsce ich wybrani zostali Józef Kwarciany i Stanisław Cisło. Rs. 967e.

II. RS. III. 295. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 27 lutego 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Spółdzielnia Spożywców „Rolnik" w Borku Wielkim z odpowiedzialnością udziałami, że ustąpił członek zarządu Wojciech Świniuch, a w miejsce jego wybrany został Władysław Jakubek. Rs. 967f.

II. RS. I. 90. Sąd Okręgowy w Tarnowie. Dnia 10 marca 1943 r. wpisano do rejestru spółdzielni przy firmie Kasa Stefczyka Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w Nagoszynie, że ustąpił członek zarządu ks. Stanisław Galas, a w miejsce jego wybrany został ks. Jan Rzepa. Rs. 967g.

Nr akt. I. RS. V. 54. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanawia: wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 54. 1. Nr kolejny wpisu: 4. I. Członek zarządu: Walenty Staniszewski, II. wykreślono Piotra Kanię. Data wpisu 21 kwietnia 1943 r. Rs. 969.

Nr I. RS. V. 32. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 1943 r. sprawy Spółdzielni Spożywców Przyszłość w Brzeżance o wpisanie do rejestru spółdzielni zmian postanawia: Wpisać do rejestru spółdzielni numer rejestru V. 32. 1. Nr kolejny wpisu: 3. 2. Członkowie zarządu: Stanisław Szetela i Zdzisław Szaro. 3. Wykreślono: Stanisława Błyskala i Jana Urbanika. Data wpisu: 15 kwietnia 1943 r. Rs. 991.

Nr akt. I. RS. IV. 49. Postanowienie. Sąd Okręgowy w Rzeszowie Wydział rejestrowy w osobie Sędziego S. O. Dra Wojnarowicza w obecności Protokólanta st. rej. Kruczka po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 1943 r. sprawy „Dostawa" Rejonowa Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Tarnobrzegu o wpisanie do rejestru spółdzielni zmiany statutu postanawia wpisać do rejestru spółdzielni numer IV. 49. 1. Nr kolejny wpisu 4. I. Członek zarządu: Julian Malak — wykreślono Kazimierza Merkwiczka. Data wpisu 21 kwietnia 1943 r. Rs. 991 a.

Rozwiązania i likwidacje spółdzielni

Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa Pracowników Miejskich Spółdzielnia z ogr. odp. w Częstochowie przy ul. N. M. Panny Nr. 45 (gmach Magistratu) zawiadamia, że na skutek zarządzenia Stadthauptmana w Częstochowie z dnia 3 lutego 1943 r. Nr. AZ. 21. została rozwiązana z dniem 1 kwietnia 1943 r. i przystąpiła do likwidacji. W związku z powyższym likwidatorowie Spółdzielni wzywają wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie 3-ch miesięcy od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia, pod wskazanym wyżej adresem. Sp. 952/ogł. II.

Decyzją Sądu Okręgowego w Rzeszowie została rozwiązana Spółdzielnia Mleczarska w Kosinie z ograniczoną odpowiedzialnością. Likwidatorami zostali mianowani: Ignacy Glac zamieszkały w Kosinie, Walenty Dąbek zamieszkały w Kosinie i Jan Zieliński zamieszkały w Kosinie. Wymienieni likwidatorzy wzywają niniejszym wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie ustawowym. Sp. 953/ogł. II.

Mianowany przez Sąd likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej z odpow. udziałami w Konarach, wzywam wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od ostatniego ogłoszenia pod adresem: Langer Franciszek, Olszowice, p. Świątniki Górne. Sp. 977/Ogł. II.

L. RS. 27 296. Mianowany postanowieniem Sądu Okręgowego w Lublinie — Wydział Rejestru Handlowego z dnia 31 sierpnia 1942 r. Nr RSp. 1090 likwidator Polskiej Chrześcijańskiej Wytwórni Obuwia, Spółdz. z odp. udz. w Krasnymstawie, Stefan Sobczyk w Zamościu wzywa wierzycieli wymienionej spółdzielni do zgłaszania swoich roszczeń w terminie ustawowym pod adresem: Stefan Sobczyk w Zamościu, ul. Lubelska 39. Sp. 979/Ogł. II.

Mianowany przez Sąd Okręgowy w Warszawie likwidator Spółdzielni Mieszkaniowej Im. Kazimierza Pułaskiego z odp. udz. w Warszawie stosownie do wymogów art. 76 ust. 4 ustawy o spółdzielniach wzywa wierzycieli do zgłaszania swych roszczeń w ciągu 3 miesięcy pod adresem: Józef Jopek, Warszawa, ul. Barokowa 26, m. 1. Sp. 980/Ogł. II.

Sąd Okręgowy jako Rejestrowy w Warszawie orzeczeniem z dn. 3. III. 1943 rozwiązał Sp-nię pt. „Kredyt Budowlany" Spółdzielnia z odp. udz. w Warszawie i postawił ją w stan likwidacji, mianując likwidatorem Mgr. Zdzisława Targowskiego. Na podstawie art. 76 ust. 4, ustawy o spółdz. likwidator wzywa wierzycieli wymienionej Spółdzielni do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem likwidatora — Warszawa, ul. Barokowa 2b, m. 1. Sp. 981/Ogł. II.

Sąd Okręgowy jako Rejestrowy w Warszawie orzeczeniem z dn. 20 sierpnia 1942 r. rozwiązał Spółdzielnię Mleczarską w Bocheniu z ogr. odp. i postawił ją w stan likwidacji, mianując likwidatorem Mgr. Zdzisława Targowskiego. Na podstawie art. 76 ust. 4, ustawy o spółdz. likwidator wzywa wierzycieli wymienionej Spółdzielni do zgłaszania swych roszczeń w terminie ustawowym pod adresem likwidatora — Warszawa, ul. Sierpecka 6, m. 7. Sp. 982/Ogł. II.

Na mocy uchwał walnych zebrań w dniu 4 kwietnia i 19 kwietnia 1943 r. Kasa Stefczyka, Spółdzielnia z odpowiedzialnością nieograniczoną w Radomyśli została rozwiązana i jest w likwidacji. Wzywa się wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie rocznym od daty ostatniego ogłoszenia pod adresem: Kasa Stefczyka w Radomyśli, p. Zbuczyn, pow. Siedlce. Sp. 997/Ogł. I.

Mianowany przez Sąd Likwidatorem Spółdzielni Mleczarskiej z ograniczoną odpowiedzialnością w Hadlach Kańczudzkich — wzywam wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w terminie trzymiesięcznym od ostatniego ogłoszenia pod adresem Pelc Jan, Hadle Kańczudzkie. Sp. 999/Ogł. I.

Wykreślenie z rejestru

I. RS. II. 119. Postanowienie. Dnia 15 maja 1943. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, po rozpoznaniu wniosku likwidatorów firmy Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „Rolnik" z odpowiedzialnością udziałami w Krużlowej, o wykreślenie firmy z rejestru postanawia: wykreślić z rejestru spółdzielni firmę Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „Rolnik" z odpowiedzialnością udziałami w Krużlowej wobec ukończenia jej likwidacji. Rs. 1008

Zawiadomienia o walnych zgromadzeniach

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Góralskiego Banku Spółdzielczego z ogr. odpow. w Zakopanem odbędzie się w piątek dnia 18 czerwca 1943 r. o godz. 11-tej w sali Domu „Związku Górali" w Zakopanem przy ul. Kościuszki. W razie braku kompletu, przewidzianego statutem odbędzie się to samo Walne Zgromadzenie o godz. 12-tej bez względu na ilość obecnych członków. Porządek obrad: 1) Odczytanie protokółu z ostatniego Nadzw. Walnego Zgromadzenia, 2) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej, 3) Sprawozdanie Zarządu z czynności i rachunków za 1942 rok, 4) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej, 5) Uchwały odnośnie spraw wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 6) Rozdział zysku, 7) Plan pracy i budżet na 1943 r., 8) Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi, 9) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań jakie Spółdzielnia może zaciągnąć, 10) Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących, 11) Wnioski zgłoszone w terminie statutowym. Sprawozdanie rachunkowe, bilans oraz rachunek strat i zysków za rok 1942 są wyłożone dla członków w lokalu bankowym. Wstęp na salę dozwolony tylko za okazaniem książeczki udziałowej. Sp. 998

Władze Powiatowej Spółdzielni Rolniczo-Handlowej z odpow. udziałami w Kielcach zawiadamiają, że w dniu **18 czerwca 1943** o godz. 11.30 w lokalu własnym w Kielcach, ul. Kolejowa 58 odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie z następującym porządkiem dziennym: 1) Odczytanie protokółu z ostatniego zebrania, 2) Odczytanie protokółów z Rewizji Związkowej, 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej oraz przedłożenie bilansu i r-ku strat i nadwyżek za 1941 r. i I-sze półrocze 1942 r. 4) Zatwierdzenie sprawozdań, przyjęcie r-ku strat i nadwyżek oraz bilansu i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej absolutorium, 5) Podział nadwyżki za I-sze półrocze 1942 r., 6) Zatwierdzenie planu pracy i budżetu na rok 1942/43, 7) Uzupełnienie Statutu Spółdzielni uchwalonego dnia 9. 7. 1940 według wzoru związkowego, 8) Przyjęcie regulaminu dla Rady Nadzorczej, 9) Wybór członków Rady Nadzorczej, 10) Oznaczenie granicy kredytu dla jednego członka i najwyższej sumy zobowiązań. Sp. 1001

Walne Zgromadzenie członków Polskiego Banku Spółdzielczego, spółdzielni z ogr. odpow. w Tarnobrzegu odbędzie się w dniu 21 czerwca 1943 o godz. 11, a w razie braku kompletu o godz. 11.30 w lokalu spółdzielni z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego zebrania. 2) Odczytanie protokółu z ostatniego Walnego zebrania. 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej administracyjne i rachunkowe za rok 1942. 4) Sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej. 5) Rozdział zysku bilansowego za rok 1942. 6) Plan pracy i budżet na rok 1943. 7) Ustalenie wysokości pożyczek udzielanych jednemu członkowi. 8) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie spółdzielnia może zaciągnąć. 9) Połączenie Spółdzielni ze spółdzielniami: Kasa Stefczyka i Udziałową Kasą Pożyczkową i przyjęcie statutu wzorowego. 10) Ustalenie wspólnego kierownictwa łączących się spółdzielni do czasu nadejścia prawnej skuteczności połączenia. 11) Wolne wnioski. Sp. 1006

Rada Nadzorcza Spółdzielni „Polskie Elektrownie" — spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Udziałowców tej Spółdzielni odbędzie się dnia 28 czerwca 1943 r. o godz. 13-ej w siedzibie Spółdzielni w Warszawie, ul. Świętojerska 11a, z następującym porządkiem obrad: 1. Wybór prezydium Walnego Zgromadzenia. 2. Odczytanie protokółu poprzedniego Walnego Zgromadzenia. 3. Odczytanie protokółu rewizji, dokonanej przez rewidenta Związku Rewizyjnego Spółdzielni w Generalnym Gubernatorstwie i uchwała w tym przedmiocie. 4. Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Spółdzielni za rok 1942. 5. Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków oraz udzielenie absolutorium władzom Spółdzielni za działalność r. 1942. 6. Uchwała w sprawie pokrycia straty bilansowej r. 1942. 7. Wybory do Rady Nadzorczej. 8. Zatwierdzenie budżetu na rok 1943. 9. Wolne wnioski. Sp. 1013

Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego z ograniczoną odpowiedzialnością w Rymanowie, odbędzie się dnia 22 czerwca 1943 r. o godz. 15-tej (lub w razie braku wymaganej ilości członków o godz. 15.30), w lokalu własnym przy ul. Sanockiej 1, z następującym porządkiem obrad: 1) odczytanie protokółu z ostatniego Walnego Zgromadzenia, 2) sprawozdanie z przeprowadzonej rewizji związkowej, 3) sprawozdania Zarządu z czynności i rachunków za rok 1942, 4) sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej, 5) uchwały odnośnie spraw wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie udzielania skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 6) rozdział zysku, 7) plan pracy i budżet na rok 1943, 8) ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi, 9) wnioski Rady Nadzorczej na Walne Zgromadzenie, 10) wybór dwóch członków do Rady Nadzorczej, 11) wnioski członków. Sp. 1015

Rada Nadzorcza Rzemieślnicza Banku Spółdzielczego z ograniczoną odpowiedzialnością we Lwowie zawiadamia, że Walne Zgromadzenie członków odbędzie się w lokalu Banku przy ul. 3-go Maja 11 I. p. dnia 26 czerwca 1943 o godz. 6-tej po południu z następującym porządkiem dziennym: 1) odczytanie protokółu z ostatniego zgromadzenia, 2) sprawozdanie z rewizji związkowej, 3) sprawozdanie z czynności i rachunków za r. 1942 z wnioskiem udzielenia absolutorium, 4) użycie zysku za r. 1942, 5) zatwierdzenie budżetu na r. 1943, 6) uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej, 7) oznaczenie granicy zadłużenia spółdzielni, 8) oznaczenie najwyższej sumy kredytu, jakiego udzielić można jednemu członkowi, 9) inne sprawy i wnioski. Sp. 1016

Walne Zgromadzenie członków Banku Spółdzielczego, Spółdzielni z odpowiedzialnością udziałami w Krynicy odbędzie się dnia 27 czerwca 1943 r. o godzinie 15-tej w lokalu Banku Spółdzielczego w domu „Dom Katolicki" z następującym porządkiem dziennym: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego, 2) Odczytanie protokółu z ostatniego Walnego Zgromadzenia, 3) Sprawozdanie z ostatniej rewizji Związku Rewizyjnego, 4) Sprawozdanie Zarządu z czynności i bilans za rok 1942, 5) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej, 6) Uchwały odnośnie do spraw wymienionych w punktach 2—4 i odnośnie do udzielenia skwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 7) Pokrycie straty, 8) Budżet na rok 1943, 9) Ustalenie granicy pożyczek, jakie można udzielić jednemu członkowi, 10) Ustalenie najwyższej sumy zobowiązań, jakie Spółdzielnia może zaciągnąć, 11) Wybór członków Rady Nadzorczej, 12) Wnioski członków, zgłoszone w terminie statutowym. W razie braku kompletu, odbędzie się tego samego dnia o godzinę później drugie Walne Zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym, którego uchwały będą prawomocne bez względu na ilość członków. Sp. 1023

Przebudzone słońcem

„WIOSENNY DZIEŃ"
OBRAZ ZOFII STRYJEŃSKIEJ

rozpoczynają pszczoły swe wiosenne loty, bo już ziemia częstuje szczodrze wonnymi skarbami. Wszystko, co żyje, czerpie z nieprzebranego bogactwa przyrody. Słoneczny dzień majowy, widok kwitnących sadów — to obraz, który nas orzeźwia jak wypoczynek i rozrywka, jak radość i śmiech, jak posiłek i poranna filiżanka kawy.

A jeżeli kawy **Enrilo**, poranek będzie tym milszy. Niech więc pobudza nas do pracy kawa

Enrilo

OTTERSON-SCHAAL

HODOWLA ZWIERZĄT W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

w języku niemieckim i polskim w jednym tomie

Książka dla postępowego rolnika

Do nabycia przez **Agrarverlag — Wydawnictwo Rolnicze — Krakau, Glatzer Strasse 48,** w cenie zł. 8,80 z doliczeniem kosztów przesyłki

Tu odciąć

Zamówienie

AGRARVERLAG Krakau, Glatzer Strasse 48

Niniejszym zamawiam za pobraniem pocztowym

.... egz. **Hodowla Zwierząt w Gen. Gubernatorstwie**

Nazwisko .... Miejsce zamieszkania ....

Poczta .... Ulica ....

Kierownik Wydawnictwa: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Krakau. Redaktor naczelny: Inż. roln. Dr. Florian Łorzyński, Krakau; Zastępca: Janusz Górski, Krakau. Odpowiedzialny za zagadnienia spółdzielcze: Jan Frąckowiak, Krakau. Kierownik działu ogłoszeń: Henryk Kwilecki, Krakau. Wydawnictwo: Wydawnictwo Rrolnicze, Krakau, Glatzer Str. 48, Tel. 116-79 i 116-80. Druk ZKW, Krakau, Universitätsstr. 19a. Ważny cennik Nr 1.